

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Будівельний факультет

Кафедра економіки будівництва
(повна назва випускової кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

д.е.н., проф. Сергій СТЕЦЕНКО

« _____ » _____ 20 ____ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: «Аналіз фінансово-економічного стану будівельного підприємства»

Галузь знань:

05 Соціальні та поведінкові
науки

Спеціальність:

051 Економіка
Освітньо-професійна програма
«Економіка підприємства»

IV курс, група ЕП-20

Здобувач:

Барилюк Варвара Сергіївна
(прізвище, ім'я, по бійськові)

Керівник:

Росинський Андрій Валерійович
(прізвище, ім'я, по бійськові)

Рецензент:

Чуприна Юрій Анатолійович
(прізвище, ім'я, по бійськові)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

Київ 2024

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: будівельний
Кафедра: економіки будівництва
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 051 Економіка
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри
економіки будівництва
д.е.н., проф. Сергій СТЕЦЕНКО

“13” травня 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
НА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»**

Здобувач(ка) Барилюк Варвара Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Аналіз фінансово-економічного стану будівельного підприємства»

керівник роботи Росинський Андрій Валерійович, доктор філософії, доцент кафедри економіки будівництва

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання, посада)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “ ” 2024 року № _____

2. Термін подання роботи здобувачем 14.06.2024

3. Вихідні дані:

- завдання керівника кваліфікаційної роботи;
- паспорт кваліфікаційної роботи здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»;
- методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи (до кожного розділу).

4. Перелік розділів основної частини кваліфікаційної роботи:

Вступ

Розділ 1 (теоретичний) «Теоретичні основи аналізу і зміст фінансового аналізу підприємства»

Розділ 2 (дослідницько-аналітичний) «Фінансовий аналіз у рамках комплексного аналізу будівельного підприємства»

Розділ 3 (проектно-рекомендаційний) «Основні напрямки вдосконалення економічного стану підприємства»

Висновки

Список використаних джерел

Додатки (у разі потреби)

Презентація

5. Об'єм основної частини кваліфікаційної роботи

Найменування розділів кваліфікаційної роботи	Об'єм основної частини (аркушів ф. А4)
Вступ	2 – 4
Розділ 1 (теоретичний) «Теоретичні основи аналізу і зміст фінансового аналізу підприємства»	15 – 30
Розділ 2 (дослідницько-аналітичний) «Фінансовий аналіз у рамках комплексного аналізу будівельного підприємства»	30 – 40
Розділ 3 (проектно-рекомендаційний) «Основні напрямки вдосконалення економічного стану підприємства»	30 – 40
Висновки	2 – 3
Список використаних джерел	4 – 5
Разом:	88 – 122
Презентація	≥ 8 слайдів

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1			
Розділ 2			
Розділ 3			

7. Дата видачі завдання _____ 13 травня 2024 року _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапу роботи	Примітка
1	Вступ	16.05	
2	Розділ 1 (теоретичний) «Теоретичні основи аналізу і зміст фінансового аналізу підприємства»	23.05	
3	Розділ 2 (дослідницько-аналітичний) «Фінансовий аналіз у рамках комплексного аналізу будівельного підприємства»	30.05	
4	Розділ 3 (проектно-рекомендаційний) «Основні напрямки вдосконалення економічного стану підприємства»	06.06	
5	Висновки, список використаних джерел	10.06	
6	Презентація	12.06	
7	Попередній захист кваліфікаційної роботи	14.06	
8	Рецензування кваліфікаційної роботи	14.06	
9	Захист кваліфікаційної роботи	з 17.06.2023	

Здобувач(ка) _____
(підпис)

Варвара БАРИЛЮК
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи _____
(підпис)

Андрій РОСИНСЬКИЙ
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ВСТУП

Актуальність. Зростаюча конкуренція на світових і локальних ринках, швидкий технологічний розвиток і зміни, збільшення різноманітності бізнесу і підвищення складності бізнес-проектів висувають нові вимоги до систем економічного аналізу на підприємствах. У сучасних умовах економічний аналіз на підприємствах повинен бути присутнім на всіх рівнях управління, оскільки він є запорукою успішного управління бізнесом.

Багато будівельних компаній не приділяють достатньої уваги економічним питанням і зазнають значних втрат на матеріалах і заробітній платі. Вартість будівельних матеріалів та конструкцій постійно зростає через коливання цін на ринку. Через це процес спорудження потребує ефективного керівництва, яке ґрунтується на економічних принципах та реаліях.

У зв'язку з цим роль ефективного аналізу фінансово-господарської діяльності в діяльності компанії постійно зростає. Аналіз дозволяє вивчати тенденції розвитку, всебічно і систематично аналізувати плани та управлінські рішення, контролювати їх виконання, виявляти можливості покращення ефективності виробництва, оцінювати результати діяльності підприємств та розробляти економічні стратегії їх розвитку.

Фінансовий стан підприємства визначається його здатністю забезпечити фінансування своєї діяльності, що залежить від наявності необхідних фінансових ресурсів для ефективного функціонування. В умовах ринкової економіки велике значення мають конкретність і ефективність управління, об'єктивність і наукова обґрунтованість процесу прийняття рішень. Об'єктивність і наукова обґрунтованість управлінських рішень повинні бути органічно інтегровані в стиль керівника (бізнесмена). Всі управлінські рішення, незалежно від часу їх прийняття, повинні бути обґрунтованими, вмотивованими та оптимальними.

Фінансовий аналіз є одним з найважливіших елементів системи фінансового управління та контролю. Практично всі користувачі даних

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

бухгалтерського обліку та фінансової звітності в тій чи іншій мірі використовують методи фінансового аналізу при прийнятті рішень. Фінансова звітність аналізується з метою підвищення прибутковості капіталу та забезпечення стабільності становища компанії. Фінансовий аналіз є частиною цілісного і повного аналізу діяльності підприємства і складається з двох тісно пов'язаних між собою частин фінансового аналізу та управлінського аналізу.

Управлінський аналіз є науковою основою для прийняття господарських рішень на підприємстві. Обґрунтування управлінських рішень потребує виявлення та прогнозування існуючих та потенційних проблем, а також виробничих та фінансових ризиків, щоб забезпечити ефективне управління підприємством.

Метою фінансового аналізу є отримання ключових показників, які надають точну і об'єктивну картину фінансового стану підприємства, включаючи його доходи та витрати, зміни в структурі активів та пасивів, а також відносини з дебіторами та кредиторами. Аналітики та менеджери можуть бути зацікавлені як в поточному фінансовому стані компанії, так і в його перспективних прогнозах на короткострокову або довгострокову перспективу.

Професіонали в галузі економіки, фінансів, бухгалтерського обліку та аудиту повинні бути освічені в сучасних методах економічного дослідження та мікроекономічного аналізу. Маємо знання аналітичних інструментів та технологій дозволяє їм ефективно реагувати на зміни на ринку та вирішувати складні задачі. Оволодіння основами економічного аналізу є необхідним для тих, хто бере участь у процесі прийняття рішень, надає консультації та несе відповідальність за їх наслідки.

Бізнес-аналіз є синтезом різних економічних дисциплін, що вивчаються студентами економічних спеціальностей, і дозволяє їм інтегрувати отримані знання для ефективного вирішення бізнес-задач.

Він дає комплексне і широке розуміння виробничої та фінансової діяльності підприємства.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Перехід до ринкових відносин визначив необхідність нового підходу до оцінки фінансового стану підприємств, удосконалення як обліку, так і звітності. В об'єктивній інформації про фінансовий стан підприємства зацікавлені інвестори, які вкладають капітал у підприємство з метою отримання прибутку, та акціонери, які отримують дивіденди від його цінних паперів.

Сучасний аналіз господарської діяльності підприємства можна поділити на управлінський аналіз та фінансовий аналіз, кожен з яких має свої особливості.

Головна мета аналізу фінансової діяльності підприємства полягає в тому, щоб отримати точну і об'єктивну картину його фінансового стану. Це дозволяє визначити кілька ключових параметрів, які допоможуть керівництву прийняти заходи для покращення ситуації.

Економічний аналіз будівельного підприємства включає дослідження його фінансових та виробничих показників, щоб оцінити ефективність роботи та знайти шляхи для підвищення рентабельності. Цей процес передбачає аналіз доходів, витрат, прибутку, рентабельності, а також оцінку використання ресурсів та ефективності управління проектами. Бізнес-аналіз об'єднує різні економічні дисципліни, вивчені студентами економічних спеціальностей, щоб забезпечити комплексне розуміння бізнесу та ефективне вирішення його задач.

Для того, щоб мати можливість приймати управлінські рішення у сфері виробництва, збуту, фінансів та інвестицій, керівництво будівельного підприємства повинно мати постійну ділову обізнаність з відповідних питань, яка є результатом первинного відбору, аналізу, оцінки та концентрації інформації.

Метою даного дослідження є аналіз поточного фінансово-економічного стану підприємств будівельної галузі на основі теоретичних знань з економічного аналізу та надання практичних рекомендацій щодо покращення

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

фінансово-господарської діяльності будівельного підприємства на прикладі ТОВ «Будівництво. Ремонт. Сервіс».

Об'єкт дослідження - ТОВ "Будівництво. Ремонт. Сервіс".

Предмет дослідження - показники фінансової стійкості ТОВ "Будівництво. Ремонт. Сервіс" та фактори, які обумовлюють їх покращення.

Основними завданнями роботи проекту є:

1. Провести характеристику об'єкта дослідження;
2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Будівництво. Ремонт. Сервіс» за період 2023-2023 рр.
3. Розробка пропозицій для покращення фінансово-господарської діяльності ТОВ «Будівництво. Ремонт. Сервіс».
4. Оцінка впливу реалізації запропонованих пропозицій на діяльність ТОВ «Будівництво. Ремонт. Сервіс».

При написанні роботи було використано чинні нормативні та законодавчі акти, методики проведення фінансового аналізу для суб'єктів господарювання, матеріали монографій та періодичних видань, іншої економічної літератури з досліджуваної проблематики вітчизняних та зарубіжних авторів, річна та квартальна фінансова звітність ТОВ «Будівництво. Ремонт. Сервіс», установчі документи.

Методи дослідження : метод порівняльного аналізу, монографічний, абстрактно-логічний, логічний, описовий, економічної статистики, спостереження, синтез, системний, узагальнення та інші методи соціально-економічних досліджень.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ І ЗМІСТ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВА

Консультант _____ / _____ /

Здобувач _____ **Варвара Барилюк**

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ І ЗМІСТ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність аналізу в економічній теорії. Фінансовий аналіз та його зміст

Дослідження життя людини та різноманітних процесів вимагає ретельного розгляду і детального вивчення. Сама концепція аналізу бере свій початок від давньогрецького слова "ανάλυση", що перекладається як "розділяю" чи "розчленовую". Таким чином, аналіз у вузькому розумінні - це поділ явища або предмета на складові частини (елементи) для їх подальшого вивчення як складових єдиного цілого [40].

Варто відзначити, що багато явищ і процесів докільля не можуть бути повністю зрозумілі лише за допомогою аналізу. Тільки поєднання аналізу та синтезу дозволяє досягти наукового розуміння явищ у їхньому взаємозв'язку. У науці та практиці застосовуються різні види аналізу, такі як фізичний, хімічний, математичний, статистичний та економічний. Розвиток продуктивних сил, виробничих відносин, збільшення обсягів виробництва та розширення обміну спричинили виокремлення економічного аналізу як самостійної галузі науки.

Господарська діяльність досліджується різними науковими дисциплінами, такими як економічна теорія, макро- та мікроекономіка, управління, організація та планування виробничо-фінансової діяльності, статистика, бухгалтерський облік та економічний аналіз.

Економічний аналіз фінансового стану – це аналітичне дослідження того, чи здатне підприємство фінансувати свою діяльність [7, с. 98].

Фінансовий стан підприємства визначається наявністю необхідних фінансових ресурсів для нормальної діяльності, раціональним розподілом та ефективним використанням цих ресурсів, а також фінансовими зв'язками з

іншими організаціями та особами, платоспроможністю та фінансовою стабільністю.

Як предмет економічного аналізу виступають фінансово - господарські процеси, їх результати та фактори формування.

Установка та оцінка цього стану та періодичне проведення робіт з його поліпшення є метою аналізу. Аналіз фінансового становища свідчить про конкретні напрями, якими необхідно проводити цю роботу. Отже, результати аналізу відповідають питанням, які найголовніші способи підвищення фінансового становища організації у певний період.

Отже, головною метою економічного аналізу є своєчасне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності, а також пошук резервів підвищення фінансового стану організації, її платоспроможності. Вироблення достовірніших прогнозів та пропозицій майбутніх фінансових умов діяльності суб'єктів господарювання також є найважливішою перспективною метою аналізу [7, с. 121].

Фінансовий стан є одним із найважливіших показників економічної діяльності організації у зовнішньому середовищі.

Метою його є виявлення конкурентоспроможності підприємства, його потенціалу у діловому співробітництві, а також оцінка ступеня гарантії економічних інтересів самої організації та її партнерів.

Один з ключових аспектів для розуміння результативності та сутності фінансового аналізу полягає в тому, що господарська діяльність є серією рішень, спрямованих на ефективне використання ресурсів для досягнення прибутку.

Отримання прибутку мета кожного підприємства, оскільки у результаті підвищується його економічне становище. Отримання необхідної і достатньої прибутку необхідно у тому, щоб зберегти економічну життєздатність підприємства, і навіть важливість подальших вкладень капіталу.

Кінцева мета не змінюється незалежно від сфери діяльності провадження бізнесу. Вона завжди призводить до того, що початковий капітал

у вигляді коштів через конкретний час перетворюється на економічно вигідну величину (виробничий потенціал) для відшкодування даних коштів та отримання необхідного та достатнього прибутку.

Якісне та своєчасне забезпечення зазначених напрямів фінансових рішень вважається сутністю фінансового аналізу.

Як об'єкти економічного аналізу вважаються акціонерні товариства, торгові організації, промислові підприємства, інвестиційні фонди, банки, фірми, концерни та інші суб'єкти господарювання, а також певні фінансово-економічні показники (прибутковість, ліквідність та ін.).

Фінансовий аналіз за критеріями користувачів аналітичної інформації поділяється на зовнішній та внутрішній.

Другий проводиться безпосередньо на самому підприємстві для потреб короткострокового, довгострокового та оперативного управління фінансовою, комерційною та виробничою діяльністю. Метою фінансового аналізу є забезпечення стабільного надходження коштів та раціонального розподілу власного та позикового капіталу для досягнення максимального доходу та прибутку. Для того, щоб провести внутрішній фінансовий аналіз, потрібна не лише інформація фінансової звітності, а й дані управлінського обліку, аналітичного та синтетичного бухгалтерського обліку, дані про збут продукції, технічну підготовку виробництва, організацію комерційної та маркетингової діяльності, планову та нормативну інформацію [3, с. 43].

Підставою проведення першого аналізу є фінансова та статистична звітність; зовнішній аналіз проводиться органами господарського управління, фінансовими органами, аудиторами, банками, інвесторами, господарськими партнерами

Відмінною рисою зовнішнього аналізу є як множинність суб'єктів аналізу, а й різноманітність цілей і завдань, які вони собі ставлять. Будь-який суб'єкт господарювання розглядає інформацію, орієнтуючись на власні інтереси. Наприклад, акціонерам та іншим власникам потрібно виявити частку власного капіталу та динаміку його зміни, оцінити ефективність застосування

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

ресурсів адміністрацією підприємства, можливість отримання дивідендів за результатами господарської діяльності. Дивіденди - це винагорода, що сплачується акціонерним товариством власникам своїх акцій (акціонерам), тобто акціонерне товариство розподіляє свій чистий прибуток між акціонерами через виплату дивідендів [4, с.98].

Щоб визначити умови кредитування, вибору форм заставного забезпечення, оцінки надійності потенційного позичальника, і навіть гарантій повернення кредиту, кредитори проводять дослідження стану підприємства його кредитоспроможність.

Окрім поточного фінансового стану, інвестори цікавляться також діловою активністю підприємства, гарантіями окупності можливих інвестицій, перспективами економічного зростання, а також прибутковістю проектів у поєднанні із реальним фінансовим становищем підприємства. Особи чи організації, що вкладають свої або запозичені кошти в різні проекти з метою отримання прибутку та забезпечують належне використання цих інвестицій, називаються інвесторами. Інвестиції - це довгострокові вкладення капіталу економіки з метою отримання доходу. Інвестиційна діяльність - це вкладення інвестицій та здійснення практичних дій з метою отримання прибутку [11, с. 41].

Податкові органи здійснюють контроль правильності нарахування податків та своєчасності та повноти їх оплати для надходження коштів до бюджету; аудиторські фірми визначають вірність відображення фінансової звітності у формах бухгалтерського обліку.

Визначення предмета науки, включно з економічним аналізом, є складним і багатогранним завданням. Незважаючи на тривалу роботу над цим питанням, остаточне визначення предмета аналізу господарської діяльності (АГД) залишається відкритим. У науковій літературі з АГД існує багато різних інтерпретацій предмета, які можна класифікувати за їхньою сутністю так:

- господарська діяльність підприємств;
- господарські процеси та явища.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Після глибшого вивчення цих визначень стає зрозуміло, що аналіз досліджує саму господарську діяльність як технологічний та організаційний процес, а економічні показники розглядаються як результат економічних процесів [10, с. 21].

Для виділення аспектів господарської діяльності, що підлягають аналізу, потрібно визначити сутність процесів, які відбуваються в цьому об'єкті. Процес - це послідовність подій, що відбуваються за певною логікою, з метою досягнення мети або результату. Економічний аналіз фокусується на виявленні причин, що лежать в основі результатів господарської діяльності. Виявлення взаємозв'язків між різними аспектами господарської діяльності допомагає досягнути природу економічних процесів, оцінити отримані результати, знайти можливості для підвищення ефективності виробництва та обґрунтувати плани й управлінські рішення. Таким чином, основною метою аналізу господарської діяльності є вивчення причин і наслідків різноманітних економічних явищ та процесів. Об'єктами АГД є економічні результати господарську діяльність.

Один з ключових аспектів аналізу господарської діяльності (АГД) полягає в науковому обґрунтуванні поточних та перспективних планів підприємства.

Однією з головних задач аналізу на підприємстві є виявлення можливостей для підвищення продуктивності виробництва. Це досягається шляхом вивчення передового досвіду, наукових розробок та практичних напрацювань, а також оцінкою результатів діяльності самого підприємства [12, с. 7].

Таким чином, за своєю суттю аналіз фінансово-господарської є управлінським, що у свою чергу означає комплексний підхід до об'єкта, що досліджується, і використання повної інформації про діяльність підприємства.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

1.2 Фінансовий аналіз у системі комплексного фінансово-господарського аналізу

Бухгалтерський облік та аудит немислимі без використання методів аналізу фінансово-господарської діяльності. Тому в основних регулюючих документах є посилання на правила використання методів та процедур аналізу загалом та фінансового аналізу зокрема.

Економічний аналіз, зазвичай, використовує точні економічні методи. Його об'єктом є показники господарську діяльність, які у вигляді функцій, аргументами яких є показники- чинники.

Основними характеристиками аналізу фінансово-господарську діяльність підприємств є мікрорівень, переважання конкретних економічних методів. Ретроспективність досліджуваних процесів. Об'єктом є підприємство як організаційно-виробнича та фінансово-економічна система, результати діяльності якої використовуються як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами.

Один з ключових методологічних аспектів аналізу полягає в його здатності не тільки виявляти причинно-наслідкові зв'язки, а й надавати їм кількісну оцінку, тобто вимірювати вплив різних умов на діяльність. Це дозволяє зробити аналіз точним і обґрунтованим, забезпечуючи надійні висновки [32].

Аналіз господарської діяльності (АГД) – це всебічне дослідження, яке полягає у вимірюванні та узагальненні впливу різних чинників на результати роботи підприємства. Це досягається шляхом використання спеціальних методів для обробки показників, взятих з планів, облікових документів, звітів та інших інформаційних джерел. Метою такого аналізу є покращення ефективності діяльності організації.

Використання методу АГД проявляється через низку конкретних методик аналітичного дослідження. Це може бути методики вивчення окремих

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

сторін господарську діяльність чи методики комплексного аналізу. Слід зазначити, кожному виду аналізу відповідає своя методика [1, с. 4].

Методика в економічному аналізі являє собою комплекс методів, правил і підходів, які дозволяють виконати аналіз економіки підприємства в найефективніший спосіб, з метою досягнення мети аналізу. Це сукупність аналітичних інструментів, які допомагають дослідити економічну діяльність підприємства, виявити проблеми, оцінити результати та розробити рекомендації для покращення ефективності.

Методика аналізу являє собою сукупність інструкцій та методологічних рекомендацій для проведення аналітичного дослідження. Вона включає в себе наступні елементи:

Формулювання цілей та завдань аналізу: Перше, що необхідно зробити під час підготовки до аналізу, це чітко визначити його цілі та завдання. Це дозволяє спрямувати всі наступні етапи роботи на досягнення конкретних результатів і уникнути витрат часу на несуттєві аспекти. Формулювання цілей також включає визначення очікуваних результатів, що є важливим для подальшої оцінки ефективності проведеного аналізу.

Визначення об'єктів аналізу: Наступний крок — це визначення конкретних об'єктів, які будуть піддаватися аналізу. Це можуть бути окремі процеси, продукти, ринки, фінансові показники тощо. Визначення об'єктів аналізу дозволяє зосередитися на найважливіших аспектах діяльності організації або досліджуваного процесу.

Системи показників для дослідження кожного об'єкта: Для кожного визначеного об'єкта необхідно розробити систему показників, за якими буде проводитися аналіз. Ці показники можуть включати кількісні та якісні параметри, які характеризують стан об'єкта, його розвиток, ефективність тощо. Правильний вибір показників є ключовим для отримання об'єктивної та повної інформації про об'єкт дослідження.

Поради щодо послідовності та періодичності проведення аналізу: Однією з важливих складових методики аналізу є рекомендації щодо того, в

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

якій послідовності і як часто необхідно проводити аналітичні дослідження. Це допомагає забезпечити системність і регулярність аналізу, що є важливим для відстеження змін і тенденцій у досліджуваних об'єктах.

Опис методів дослідження об'єктів: У методиці повинні бути детально описані методи, які будуть використовуватися для дослідження об'єктів. Це можуть бути різноманітні статистичні методи, економетричні моделі, методи експертної оцінки, соціологічні дослідження тощо. Вибір методів залежить від специфіки об'єкта аналізу та цілей дослідження.

Джерела даних для аналізу: Важливим етапом підготовки до аналізу є визначення джерел даних, які будуть використовуватися для проведення дослідження. Це можуть бути внутрішні джерела (бухгалтерські звіти, внутрішні документи, бази даних) та зовнішні джерела (офіційна статистика, публікації, інтернет-ресурси тощо).

Організаційні вказівки щодо проведення аналізу (відповідальні особи, служби): Для ефективного проведення аналізу необхідно визначити відповідальних осіб та служби, які будуть займатися цим процесом. Це дозволяє чітко розподілити обов'язки і забезпечити контроль за виконанням завдань.

Технічні засоби та програмні продукти для аналітичної обробки інформації: У сучасних умовах важливу роль відіграють технічні засоби та програмні продукти, які використовуються для обробки та аналізу інформації. У методиці повинні бути зазначені рекомендації щодо вибору та використання таких засобів.

Характеристика документів для оформлення результатів аналізу: Для того, щоб результати аналізу були зрозумілими та доступними для всіх зацікавлених сторін, необхідно визначити формат та структуру документів, у яких ці результати будуть представлені. Це можуть бути звіти, презентації, аналітичні записки тощо.

Споживачі результатів аналізу: Завершальним етапом методики є визначення споживачів результатів аналізу. Це можуть бути керівництво

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

організації, окремі підрозділи, зовнішні замовники тощо. Важливо, щоб результати аналізу були представлені у такому вигляді, який відповідає потребам та очікуванням цих споживачів.

Методика аналізу, побудована на основі вище зазначених елементів, дозволяє забезпечити системність, об'єктивність та результативність аналітичних досліджень. Вона допомагає організаціям та дослідникам ефективно використовувати наявні ресурси, отримувати достовірну інформацію про стан та розвиток об'єктів дослідження, а також приймати обґрунтовані рішення на основі отриманих даних [13].

Існують фундаментальні способи опрацювання даних, які широко застосовуються в різних галузях знань. Серед них: зіставлення та протиставлення, графічне відображення, балансування, визначення середніх та відносних величин, групування за аналітичними ознаками, а також евристичні підходи, що спираються на досвід, інтуїцію та експертні оцінки фахівців. Ці методи дозволяють обробляти інформацію, виявляти закономірності та тенденції, а також приймати виважені рішення в господарській діяльності на основі отриманих висновків.

Усі показники, які використовуються в аналізі, мають взаємні зв'язки і взаємозалежності через реальні економічні зв'язки, які вони відображають. Комплексне вивчення економіки підприємств передбачає систематизацію цих показників, оскільки навіть повна сукупність показників не зможе адекватно оцінити ефективність господарської діяльності без урахування їх взаємодії та взаємопов'язаності. Важливо, щоб конкретні дані про різні види діяльності були логічно і зв'язно впорядковані в єдиній комплексній системі для забезпечення правильного розуміння ситуації та прийняття обґрунтованих управлінських рішень [21, с. 30].

Важливим показником визначення подальших зв'язків та умов господарювання підприємства із споживачами продукції, зацікавленими в успіхах підприємства, є стабільність фінансів підприємства.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Якщо підприємства визнано неплатоспроможним, це означає, що його визнали неспроможним, і це тягне у себе настання цивільно-правової відповідальності власника. Це лише розрахований теоретично стан фінансової нестійкості. Через це нормативні значення критеріїв встановлено таким чином, щоб було забезпечено оперативний контроль над фінансовим становищем організації та заздалегідь здійснено заходи щодо запобігання неспроможності, а також стимулювання організації до самостійного виходу зі стану кризи [22, с. 134].

Фінансова стійкість підприємства означає, що воно може забезпечити збалансованість фінансових потоків та мати достатній обсяг коштів для забезпечення своєї діяльності протягом певного періоду часу. Це включає здатність підтримувати виробництво продукції та обслуговування отриманих кредитів.

Основними показниками, що характеризують загальну фінансову стійкість, є коефіцієнт автономії, коефіцієнт концентрації позикового матеріалу, коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів.

Вивчення зміни за певний період фінансових коефіцієнтів та порівняння їх значень з нормативними чи базисними величинами є суттю аналізу зазначених коефіцієнтів.

Коефіцієнт автономії (Ка) (чи коефіцієнт концентрації власного капіталу) - це показник, який зазначає частку власні кошти у сумі всіх коштів, вкладених у майно організації. Цей коефіцієнт розраховується за такою формулою [25, с. 112]:

$$Ka = \text{Власний капітал} / \text{Активи} \quad (1)$$

Якщо значення даного коефіцієнта не менше 0,5, то фінансове становище організації вважатимуться стійким, і половина його майна має бути сформована з допомогою власні кошти організації. Це значення коефіцієнта дає можливість думати у тому, що це зобов'язання організації може бути покриті його власними ресурсами. Зростання цього коефіцієнта говорить про підвищення фінансової міцності підприємства, стабільності та незалежності

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

його від зовнішніх кредиторів, а також розширює можливість залучення коштів з боку та збільшує гарантії погашення організацією своїх зобов'язань.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу (K_z) є доповненням до вищевказаного показника і характеризує, яку частку займає борг у загальній сумі капіталу. Що ця частка, то підприємство сильніше залежить від зовнішніх джерел фінансування:

$$K_z = ЗК / СБ, \quad (2)$$

де, ЗК – позиковий капітал, грн;

СБ - валюта балансу (сума власного та позикового капіталу, тобто загальна сума фінансування), грн;

Ці два коефіцієнти у сумі: $K_a + K_z = 1$.

Коефіцієнт співвідношення позикових і власні кошти (K_z/c) розраховується як ставлення величини зобов'язань підприємства до величині власні кошти:

$$K_z/c = ЗК/СК, \quad (3)$$

де, ЗК - позиковий капітал, млн. грн;

СК - власний капітал - джерела власних коштів (підсумок III розділу пасиву балансу «Капітал та резерви»), грн.

Використовуючи коефіцієнт співвідношення позикових і власні кошти, можна визначити скільки позикових коштів залучила організація однією карбованець вкладених у активи власні кошти. Якщо за звітний період значення даного коефіцієнта збільшилося, це говорить про те, що підприємство все сильніше залежить про залучення позикових коштів, а також, що його фінансова стійкість знижується [4].

Взаємозв'язок коефіцієнтів K_z/c та K_a :

$$K_z / c = 1 / K_a - 1, \quad (4)$$

З цього випливає нормальне обмеження коефіцієнта співвідношення позикових і власні кошти: $K_z/c \leq 1$.

Перевищення значення зазначеного коефіцієнта одиниці свідчить, що це підприємство втратило свою фінансову стійкість. Проте критичне значення

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

даного коефіцієнта може бути більше одиниці, якщо у підприємства висока оборотність матеріальних оборотних засобів та дебіторську заборгованість [8, с.53].

Ставлення позикового капіталу до власного є, так зване, плече фінансового важеля

Плече фінансового важеля вважається рівним одиниці, коли сума власного капіталу дорівнює сумі позикового капіталу. Якщо плече фінансового важеля збільшується через збільшення частки позикового капіталу, необхідно оцінити вплив залучення позикових коштів на зростання прибутковості власного капіталу. Дослідження оптимального рівня цього співвідношення є дуже важливим, проте встановити його точно досить складно через вплив різних факторів.

Через те, що організація виплачує податки з прибутку, до уваги береться не весь ефект від різниці між відсотковою ставкою і прибутковістю, а лише його частина, наприклад, 75% [20, с.112].

Розрахунок можна зробити за такою формулою:

$$E_{фр} = 0,75 (P_{ск} - K_{п}) \times П_{фр}, \quad (5)$$

де, $E_{фр}$ – ефект фінансового важеля;

$P_{ск}$ - рентабельність (прибутковість) власні кошти;

$K_{п}$ – процентна ставка;

$П_{фр}$ - плече фінансового важеля, що характеризує рівень фінансового ризику підприємства.

Найбільш загальним показником абсолютної фінансової стабільності є наявність або нестача коштів для забезпечення запасів та витрат. Це визначається як різниця між сумою доступних джерел фінансування і вартістю запасів та витрат. Враховуються як власні, так і позикові кошти, за винятком кредиторської заборгованості та інших зобов'язань. Цей показник є ключовим, оскільки він відображає здатність підприємства покривати свої поточні потреби за рахунок наявних ресурсів, що є основою для забезпечення безперебійної діяльності та уникнення фінансових труднощів.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Оцінка фінансової стабільності підприємства включає аналіз його ліквідності та платоспроможності. Ліквідність відображає здатність підприємства швидко конвертувати свої активи в грошові кошти для покриття короткострокових зобов'язань. Платоспроможність, у свою чергу, характеризує здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання у довгостроковій перспективі. Для забезпечення високого рівня фінансової стабільності, підприємство повинно підтримувати оптимальний баланс між власними і позиковими коштами, а також ефективно управляти запасами та витратами.

Аналізуючи фінансову стабільність, важливо враховувати різні аспекти фінансового стану, включаючи структуру капіталу, рівень заборгованості, показники рентабельності та інші фінансові коефіцієнти. Наприклад, коефіцієнт покриття показує, наскільки підприємство здатне покрити свої короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів. Інші важливі показники включають коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт автономії та коефіцієнт фінансової залежності.

Для досягнення стабільної фінансової позиції, підприємство повинно також розробляти ефективні стратегії управління фінансовими ризиками. Це включає диверсифікацію джерел фінансування, оптимізацію структури капіталу, а також розробку планів дій у випадку непередбачених фінансових ситуацій. Ефективне управління фінансовою стабільністю дозволяє підприємству не лише зберігати свою життєздатність у короткостроковій перспективі, але й забезпечувати стійке зростання та розвиток у довгостроковій перспективі [1, с. 58].

В умовах абсолютної фінансової стабільності запаси та витрати покриваються власним оборотним капіталом, і компанія не залежить від зовнішніх джерел.

Для того, щоб покрити запаси та витрати, використовуються власні та позикові засоби довгострокового характеру.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

При нестабільному фінансовому стані для покриття втрат використовуються власні та позикові кошти довгострокового і короткострокового характеру [15, с. 97].

Для оцінки стійкості використовується методика розрахунку трикомпонентного показника на кшталт фінансової ситуації.

Для характеристики джерел формування запасів та витрат застосовуються показники, що відбивають різні види джерел. Трьом показниками наявності джерел формування запасів витрат відповідають три показники забезпеченості запасів та витрат за джерелами їх утворення (додаток Е).

З допомогою даних показників можна визначити трикомпонентний показник типу фінансової ситуації. Виділяють чотири типи фінансових ситуацій, поданих у додатку Є.

Фінансова стійкість підприємства може бути відновлена шляхом наступних заходів:

– Обґрунтоване зниження суми запасів та витрат. Це означає раціоналізацію запасів та витрат, що дозволяє знизити витрати та підтримати адекватний рівень обігових коштів.

– Прискорення оборотності капіталу в оборотних активах. Цей захід спрямований на підвищення ефективності використання оборотних активів, наприклад, шляхом збільшення оборотності запасів або збитків, що сприяє підвищенню потоків коштів.

– Поповнення власного оборотного капіталу за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел. Це означає залучення додаткових ресурсів для збільшення оборотного капіталу підприємства, наприклад, шляхом інвестицій або привласнення кредитних ресурсів.

Ці заходи спрямовані на відновлення фінансової стійкості підприємства і забезпечення його ефективного функціонування в умовах ринкової нестабільності.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата	здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	

1.3. Система формування економічних показників як база аналізу фінансового стану діяльності підприємства

Завдяки економічному аналізу працівники будівельної організації можуть здійснювати наступні дії:

– Своєчасно забезпечувати виконання планових завдань з будівельних об'єктів та їх якості. Аналіз дозволяє контролювати хід виконання проектів і вчасно виявляти можливі відхилення, що сприяє підтримці високої якості і дотриманню термінів.

– Організовувати ритмічну роботу протягом місяця. Аналіз дає змогу планувати та розподіляти ресурси та робочий час таким чином, щоб забезпечити стабільність і ритмічність робочих процесів.

– Підвищувати економічну ефективність, систематично знижуючи собівартість продукції. Шляхом аналізу ефективності використання ресурсів і оптимізації процесів підприємство може знижувати витрати на виробництво і підвищувати загальну економічну ефективність.

– Здійснювати режим економії. Економічний аналіз допомагає ідентифікувати можливості для зменшення витрат та оптимізації використання ресурсів, що сприяє впровадженню режиму економії в усіх аспектах діяльності підприємства.

Ці дії спрямовані на покращення управління ресурсами, ефективність виробництва та загальну економічну діяльність будівельної організації. Щоб досягти цих завдань, необхідно розвивати та підтримувати активність робітників, техніків та інженерів у пошуку нових резервів і намагатися максимально їх використовувати. Важливо цілеспрямовано впроваджувати новітню техніку, автоматизацію та комплексну механізацію будівництва, вдосконалювати обладнання та підвищувати спеціалізацію. На цій основі можна постійно підвищувати ефективність.

У таких умовах обов'язково потрібно періодично проводити аналіз здійснення плану за обсягом будівництва, введення в експлуатацію річних

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата	здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	

обсягів, рентабельності, прибутку, впровадження технічного прогресу та покращення обладнання, збільшення продуктивності праці, прискорення оборотності праці, зниження собівартості [18, с. 48].

Як предмет економічного аналізу виступає господарська діяльність будівельного підприємства, а також його результати, що вивчаються за матеріалами обліку та звітності для того, щоб правильно оцінити роботу та виявити невикористані внутрішні резерви.

Щоб чітко оцінити роботу і виявити наявні резерви потрібна надійна основа. При аналізі, зазвичай, звіряються звітні з плановими. Тобто, перед тим як приступити до реалізації плану, необхідно переконатися в тому, що він обґрунтований, відповідає сучасним техніко-економічним нормам і що окремі частини плану взаємоузгоджені. Однак, не можна вважати досягненням виконання та перевиконання занижених планів у роботі будівельних підприємств.

Як основні завдання аналізу виступають визначення внутрішніх резервів, які сприяють технічному прогресу, поліпшення устаткування, краще використання потужностей, поліпшення кооперування та спеціалізації, проведення господарського розрахунку, здійснення режиму економії, збільшення рентабельності [5, з. 340].

Особливу важливість у процесі аналізу господарської діяльності має дослідження економічної ефективності технічного прогресу, кооперування та спеціалізації, поліпшення методів і форм господарювання, управління та організації.

Під час проведення економічного аналізу використовуються конкретні методи та способи узагальнення та вивчення роботи, при цьому всі господарські процеси та операції вивчаються у взаємозв'язку.

Для виявлення загальних положень, характерних для досліджуваного підприємства, потрібно вивчити всі господарські операції у взаємозв'язку, що дозволяє отримати цілісну картину господарської діяльності підприємства.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Як основні методи економічного аналізу застосовуються прийоми порівняння звітних показників з плановими, які були створені за попередні роки (динамічні ряди), з нормативними та проектними показниками, а також з показниками роботи інших будівельних підприємств як свого, так і інших економічних районів. При проведенні аналізу широко застосовуються угруповання господарських операцій у розрізах, які допомагають розглянути показники у взаємозв'язку та взаємовпливі, відносні та абсолютні показники (коефіцієнти, середні величини, індекси, відсотки та ін.) [14, с. 238].

При детальному розгляді загальних показників їх структура розкривається шляхом поділу на окремі складники будівельної організації, з урахуванням часу виникнення та інших чинників. Це зворотний процес порівняно з обліком, де аналізовані показники формуються шляхом об'єднання господарських операцій у синтетичні групи з встановленням їх взаємозв'язків (кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку). Після цього дані аналізу синтезуються через їх взаємопов'язані узагальнення.

На основі результатів економічного аналізу розробляються конкретні рекомендації для усунення виявлених недоліків та покращення роботи будівельних організацій. Результати аналізу оформлюються у вигляді звітів, пояснювальних записок, рішень або ухвал.

Мета обліку витрат будівельної продукції полягає в тому, щоб ідентифікувати та мобілізувати наявні резерви для реалізації планів виробництва та введення в експлуатацію нових виробничих потужностей та об'єктів будівництва, що дозволяє систематично знижувати витрати на виробництво будівельних та монтажних робіт, а також продукції допоміжних та підсобних виробництв. Бухгалтерський облік у будівельних організаціях грає ключову роль у досягненні цієї мети.

Господарська діяльність підрядних будівельних організацій включає в себе виробництво будівельних та монтажних робіт, яке здійснюється на основі укладеного договору з замовником. Цей договір містить затвержені

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

кошториси та кошторисно-фінансові розрахунки, а також річний титульний список [6, с. 34].

Основне завдання підрядних будівельних організацій полягає у вчасному виконанні всіх будівельних та монтажних робіт і введенні об'єктів та споруд в експлуатацію відповідно до умов договору з замовником. Для досягнення цієї мети необхідно постійно вивчати господарську діяльність будівельних організацій на основі бухгалтерського обліку та проводити систематичний економічний аналіз їхньої роботи. Цей аналіз включає в себе оцінку виконання плану будівельно-монтажних робіт за обсягом і структурою, аналіз взаємодії з замовниками, оцінку здачі будівельної продукції та виробничих потужностей, а також управління отриманням прибутку, оптимізацію собівартості робіт і підвищення продуктивності праці у будівництві.

Виробнича та фінансово-господарська діяльність будівельних організацій аналізується на основі обліку в бухгалтерії, статистичних даних та оперативного-технічного обліку. Для ефективного керівництва будівельною організацією рекомендується виділити три основні потоки інформації, які будуть складати основу бази даних цієї організації:

1. Нормативна інформація, що визначає рамки функціонування та інвестиційної діяльності, включаючи законодавчі акти, директивні вказівки центральних економічних відомств, інструктивні та нормативні документи, а також вимоги до якості будівництва, техніки безпеки та інше. Цей потік відображає зовнішні вимоги та обмеження, які повинні бути враховані при проведенні діяльності.

2. Другий потік містить інформацію про результати діяльності організації, включаючи динаміку показників діяльності, результати взаємодії з партнерами, такими як замовники, субпідрядники, проектні організації, банки, страхові установи, податкові органи тощо.

Цей потік інформації включає дані про укладені контракти, зобов'язання будівельної організації, програму робіт і фізичні обсяги виконуваних робіт.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Він також містить інформацію про хід виконання договірних зобов'язань, стан організації (включаючи наявність та використання ресурсів, технічного обладнання, кадровий потенціал і його використання), фінансовий стан та інші аспекти діяльності організації і всіх її підрозділів.

Важливо підкреслити, що основу всього обліку та організації інформації про діяльність будівельної організації становлять дані (договірні, планові, фактичні) щодо об'єктів будівництва (укладені контракти). Ці дані мають критичне значення для внутрішньофірмового обліку, планування, оцінки ефективності діяльності та систем стимулювання [9, с. 174].

Основна особливість цього потоку інформації полягає в тому, що він повинен об'єктивно відображати найважливіші аспекти процесу відтворення шляхом порівняння фізичних та економічних показників. Ця інформація є основою для формування звітності перед статистичними, фінансовими та податковими органами.

3. Третій потік інформації відображає новий тип даних, який ще не організований і не систематизований. Це включає ситуаційну, ринкову та поведінкову інформацію, необхідну для успішної діяльності в умовах ринкової економіки. Оскільки ця інформація є різноманітною, логічно структурувати потоки даних всередині цього напрямку, щоб зробити їх більш доступними та корисними для прийняття рішень.

– Особливо важливою є інформація щодо прогнозованих змін економічної динаміки, загального розвитку країни, регіону та зони дії будівельної організації. Ця інформація дозволяє організації передбачати можливі зміни в попиті на будівельні послуги, плануючи свою діяльність відповідно до мінливих економічних умов.

– Крім того, надзвичайно цінними є дані про основних конкурентів будівельної організації та умови їх діяльності. Ретельний аналіз конкурентного середовища дозволяє виробити ефективні стратегії для підтримки конкурентоспроможності та збереження або розширення частки ринку.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

– Інформація про інвестиційні наміри потенційних замовників, їх фінансовий стан та виробничі вимоги також має велике значення. Це дозволяє будівельній організації краще зрозуміти потреби клієнтів та адаптувати свої послуги відповідно до їхніх вимог, забезпечуючи високий рівень задоволеності замовників.

– Актуальні дані про ринкові та біржові ціни на споживані ресурси та будівельну продукцію є критично важливими для розрахунку вартості проектів та забезпечення прибутковості діяльності. Постійний моніторинг цін на ресурси та продукцію дозволяє своєчасно коригувати цінову політику та забезпечувати конкурентоспроможність на ринку.

– Індекси цін, рівень інфляції та ціна "інвестиційного гривні" також є ключовими показниками, які необхідно відстежувати. Ця інформація допомагає приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій, а також враховувати вплив інфляції на вартість проектів та фінансові результати діяльності.

– Стан справ у кредитно-банківській сфері, зокрема вартість короткострокових та довгострокових кредитів, а також вартість страхування, безпосередньо впливає на доступність зовнішнього фінансування та витрати на обслуговування боргу. Відстеження цих показників дозволяє будівельній організації приймати виважені рішення щодо залучення кредитних ресурсів та управління фінансовими ризиками.

– Нарешті, інформація про ціни на різні інжинірингові та консультативні послуги є важливою для планування витрат на залучення зовнішніх фахівців та експертів у відповідних галузях. Це дозволяє організації оптимізувати витрати на супутні послуги та забезпечувати високу якість проектів.

– Загалом, доступ до актуальної та всебічної інформації про зовнішнє середовище дозволяє будівельній організації приймати обґрунтовані рішення, ефективно планувати свою діяльність, адаптуватися до мінливих умов ринку та забезпечувати сталий розвиток бізнесу[17, с. 41].

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Однією з найважливіших умов успішного розвитку будівельної галузі є ефективна організація обліку та контролю, що охоплює всі господарські операції будівельних організацій. З активно розвиваючимся ринковим середовищем змінюються характеристики та методи функціонування бізнесу на світовому рівні, що вимагає від будівельних організацій гнучкості та здатності адаптуватися до нових умов. Ці зміни суттєво вплинули на практично всі сфери діяльності, зокрема на комерційну, виробничо-господарську та соціальну. В даний час безперервно ведуться пошуки нових способів підвищення ефективності та стабільності господарюючого суб'єкта, проводяться заходи щодо запобігання банкрутству, оцінка всіх можливих фінансових ризиків та результатів. Багато провідних економічних діячів присвятили свої дослідження вивченню аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Очевидно, що теоретичне обґрунтування формування фінансово-економічної діяльності підприємства на даному етапі розвитку економіки є особливо важливим кроком [31].

Для визначення теоретичного та практичного значення інформації, необхідної для ефективної роботи суб'єкта господарювання, доцільно розглянути теоретичні основи аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства в рамках комплексного економічного значення на прикладі підприємства окремої галузі [44].

При докладному вивченні теоретичних засад економічного аналізу та методів його застосування необхідно зупинитись на основних етапах історичного формування концепції комплексного економічного аналізу підприємства.

Основним джерелом даних є бухгалтерська звітність. Для прийняття рішень такого характеру необхідно володіти справжньою, актуальною та структурованою інформацією, оскільки інакше підприємство може зазнати великих збитків або збанкрутувати.

Нині дедалі більше суб'єктів малого бізнесу та індивідуальних підприємств застосовують у досягненні своєї головної функції існування

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

отримання максимальної прибутку саме з допомогою аналізу фінансово-господарську діяльність.

Одним з ключових факторів успіху будь-якого підприємства є ретельний аналіз ринку та вмiле управління ціноутворенням, закупівлями та асортиментом продукції чи послуг. Розглянемо детальніше кожен з цих аспектів.

Максимально вигідна ціна реалізованого товару чи послуги на території діяльності господарюючого суб'єкта є невід'ємною складовою успішного бізнесу. Для її визначення необхідно ретельно проаналізувати ціни на аналогічному ринку, порівняти їх з цінами конкурентів та обрати оптимальний діапазон, який дозволить залишатися конкурентоспроможним та забезпечить достатній рівень рентабельності. Важливо також враховувати специфіку регіону, платоспроможність цільової аудиторії та інші фактори, що можуть вплинути на сприйняття ціни споживачами.

Не менш важливим є питання закупівель сировини, матеріалів та комплектуючих для здійснення діяльності підприємства. Тут необхідно проводити постійний моніторинг ринку постачальників, вивчати їхні пропозиції, порівнювати ціни та умови поставок. Метою такого аналізу є пошук максимально вигідних постачальників, які пропонують високу якість продукції за найнижчими цінами. Це дозволить оптимізувати витрати на виробництво та збільшити прибутковість бізнесу.

Нарешті, для забезпечення сталого розвитку підприємства необхідно постійно відстежувати тенденції та бажання ринку збуту. Це дозволить своєчасно реагувати на зміни попиту, розширювати чи модифікувати асортимент продукції або послуг. Наприклад, враховуючи потребу багатьох людей в економії житлового простору, геніальним рішенням стало впровадження вбудованих меблів, які максимально економлять місце та користуються величезною популярністю. Таким чином, підприємство може збільшувати обсяги продажів та залучати нових клієнтів, пропонуючи актуальні та затребувані товари чи послуги.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Листм
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Отже, ретельний аналіз цін, умов закупівель та потреб ринку збуту є запорукою успішної діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта. Лише поєднавши ці ключові аспекти, підприємство зможе досягти максимальної ефективності, стабільного зростання та лідерських позицій на ринку.

У світі як критерій управлінських дій найчастіше вибирають ознаку фінансового вимірника. Звідси впливає доцільність поділу аналізу економіки на техніко-економічний аналіз та аналіз фінансово-господарської діяльності.

Якщо розглядати значущість аналізу саме для зовнішніх користувачів, то найбільший інтерес представляє саме аналіз фінансово-господарської діяльності.

Його суть полягає в систематичній діяльності, спрямованій на розпізнавання всіх показників та алгоритмів. Це дозволяє дати певну оцінку господарській діяльності підприємства (як минулій, так і очікуваній), а також систематизувати різні варіанти можливих дій [44].

Комплексний аналіз є всебічним аналізом, що об'єднує всі використовувані показники та суб'єкти у взаємозв'язку, з єдиною метою. За результатами проведеного комплексного аналізу приймаються стратегічні рішення, ґрунтуючись на методах перспективного аналізу та повному розумінні ситуації на підприємстві.

Найчастіше аналіз фінансово-господарської діяльності проводиться у три етапи: попереднє дослідження узагальнюючих показників, поглиблений аналіз важливих показників за певними критеріями та всебічна оцінка ефективності роботи підприємства.

На першому етапі відбувається вивчення загальних тенденцій та закономірностей, що характеризують діяльність підприємства. Аналітики досліджують динаміку основних фінансових та виробничих показників, порівнюють їх з плановими або нормативними значеннями, визначають відхилення та їх причини. Цей етап дає змогу сформувати первинну картину стану справ на підприємстві та виявити проблемні зони, які потребують детальнішого аналізу.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата	здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	

Другий етап передбачає поглиблене дослідження найважливіших показників діяльності підприємства. Аналітики використовують різноманітні методи та прийоми, такі як факторний аналіз, кореляційно-регресійний аналіз, трендовий аналіз тощо. Вони вивчають вплив різних чинників на формування показників, досліджують взаємозв'язки між ними, визначають резерви підвищення ефективності. На цьому етапі аналітики можуть розглядати показники в розрізі окремих підрозділів, видів діяльності, асортиментних груп продукції тощо.

Нарешті, на третьому етапі здійснюється комплексна оцінка ефективності роботи підприємства на основі отриманих результатів аналізу. Аналітики формулюють висновки про загальний стан підприємства, його сильні та слабкі сторони, перспективи розвитку. Вони розробляють рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності, вдосконалення системи управління, оптимізації витрат та ресурсів. Ці рекомендації мають бути обґрунтованими, реалістичними та відповідати стратегічним цілям підприємства.

Важливо зазначити, що аналіз фінансово-господарської діяльності є безперервним процесом, який потребує постійного моніторингу та коригування в разі змін зовнішніх або внутрішніх умов функціонування підприємства. Лише за умови систематичного проведення всебічного аналізу керівництво може приймати обґрунтовані управлінські рішення та забезпечувати стійкий розвиток підприємства.

Отримані результати проведеного аналізу фінансово-господарську діяльність оформляються як аналітичних таблиць. Таблиці, що містять планові та фактичні значення обсягів та їх відхилення, що йдуть один за одним, послідовно розкривають вплив того чи іншого фактора.

Фінансовий стан підприємства безпосередньо залежить від його виробничої, фінансової та комерційної діяльності.

Здійснювана фінансова діяльність в першу чергу спрямована на прийняття рішення, де, в який час і яким чином використовувати фінансові

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

ресурси для найбільш сприятливого та ефективного розвитку і, як наслідок, отримання максимального прибутку.

Основна мета фінансового аналізу полягає в тому, щоб оцінити фінансовий стан підприємства та визначити, в якому напрямку варто проводити роботу щодо його поліпшення.

Для оцінки стійкості фінансового стану підприємства розроблено методи, які характеризують зміни, що відбуваються з ним.

Фінансовий аналіз націлений отримання ключових параметрів, дають всебічну і об'єктивну оцінку фінансового становища підприємства.

У методиці фінансового аналізу прийнято виділяти три основні взаємопов'язані блоки:

Аналіз фінансових результатів підприємства. Цей блок охоплює детальне вивчення доходів, витрат та прибутку організації. Він дозволяє оцінити ефективність діяльності, виявити джерела надходження коштів та напрямки їх витрачання. Аналізуються показники рентабельності, обсяги реалізації продукції, структура собівартості та інші фактори, що впливають на фінансовий результат.

Аналіз фінансового становища. Цей блок зосереджений на вивченні активів, зобов'язань та капіталу підприємства. Він дає змогу оцінити ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість та незалежність організації. Аналізуються показники структури балансу, співвідношення власних і позикових коштів, оборотність активів та інші індикатори фінансового стану.

Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності. Цей блок охоплює комплексне дослідження різних аспектів діяльності підприємства, включаючи операційну, інвестиційну та фінансову діяльність. Він дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів, виявити резерви підвищення продуктивності та рентабельності, визначити напрямки вдосконалення управління фінансами.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Усі ці блоки тісно взаємопов'язані між собою, оскільки фінансові результати залежать від фінансового становища, а ефективність діяльності впливає на обидва ці показники. Комплексний аналіз усіх трьох блоків дає змогу отримати цілісну картину фінансового стану підприємства, виявити проблемні ділянки та розробити стратегію підвищення ефективності його функціонування.

На основі аналізу фінансово-господарської діяльності приймаються стратегічні рішення, що стосуються всього бізнесу загалом, а також удосконалюється система розвитку підприємства.

Прийняття стратегічно правильних та осмислених рішень має велике значення в умовах сучасного, насиченого та швидко мінливого ринку.

Тому необхідно проводити аналіз фінансово-господарської діяльності, користуючись актуальною методикою, що відображає особливості бізнесу цієї організації.

Таким чином, аналіз фінансово-господарської діяльності займає колосальну частку в управлінні підприємством

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 2

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ У РАМКАХ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Консультант _____ / _____ /

Здобувач _____ **Варвара Барилюк**

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ У РАМКАХ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Об'єктом дослідження цієї статті є ремонтно-будівельна компанія ТОВ "Будівництво Ремонт. сервіс" (далі - ТОВ "Б.Р.С."), заснована у 2003 році та зареєстрована за адресою: м. Дніпро, вул. Д. Яворницького, 76-А. ТОВ "Б.Р.С." було засновано у 2003 році. Компанія зареєстрована за адресою: м. Дніпро, вул. Д. Яворницького, 76-А.

В компанії працюють висококваліфіковані інженерно-технічні працівники з досвідом виконання будівельних та ремонтних робіт.

До штату ТОВ "Б.Р.С." входять:

- Працівники будівельних бригад (наприклад, арматурники, зварювальники, бетонярі, штукатурни, муляри, покрівельники, малярі);
- Будівельних спеціалістів (працевлаштованих за трудовим договором);
- Підрядники (зайняті або працевлаштовані за трудовим договором)
- Інженерно-технічні працівники
- Бухгалтери
- Фахівці із закупівель

Організаційна структура підприємства показана на Рисунку 2.1.

Хоча загальна кількість постійних працівників становить 10 осіб, значна частина працівників на час виконання будівельних робіт працює за трудовими договорами, договорами підяду або трудовими договорами. Кількість таких працівників залежить від кількості фахівців у команді і коливається від 10 до 100.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

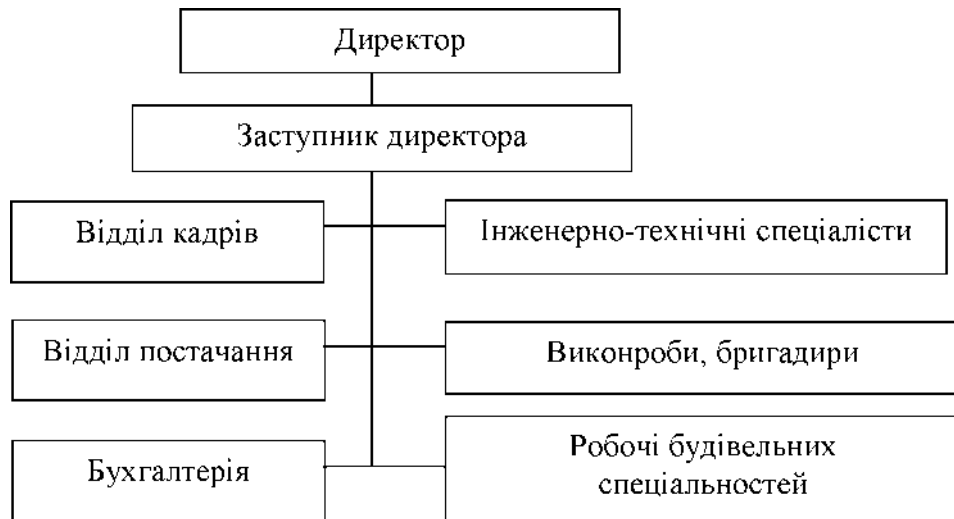

Рис. 2.1. Організаційна структура підприємства ТОВ «Б.Р.С.»

Перелік видів робіт згідно з довідкою, що міститься в ЄДРПОУ:

- 1.0.00 - Загальні будівельні та монтажні роботи
- 1.1 - Улаштування збірних і монолітних основ та фундаментів
- 1.04.0 - Монтаж металевих конструкцій
- 1.05.0 - Монтаж збірних і залізобетонних конструкцій
- 1.06.0 - Будівництво монолітних бетонних, залізобетонних і залізобетонних цементних конструкцій
- 1.07.0 - Будівництво кам'яних і армованих кам'яних конструкцій
- 1.08.0 - Будівництво дерев'яних конструкцій
- 1.12.0 - Монтаж технічного устаткування
- 1.13.0 - Проведення пусконаладжувальних робіт
- 2.0.00 - Будівництво об'єктів інженерної інфраструктури
- 2.1 - Монтаж внутрішніх інженерних мереж, систем, приладів, вимірювальних приладів та іншого обладнання;
- 2.2 - Монтаж зовнішніх інженерних мереж, систем, приладів, засобів вимірювання та іншого обладнання;
- 2.3 - Монтаж інженерних конструкцій

Компанія має право виконувати роботи підвищеної небезпеки:

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

1) Земляні роботи на глибині понад 2 метри або на ділянках з підземними покладами корисних копалин. Такі роботи пов'язані з ризиком обвалів, затоплень, вибухів та інших небезпечних ситуацій, що можуть призвести до важких травм або навіть загибелі працівників. Тому необхідно дотримуватися суворих заходів безпеки, використовувати спеціальне обладнання та забезпечувати належний нагляд і контроль.

2) Роботи на землі або на робочому настилі на висоті понад 5 метрів над поверхнею землі. Ці роботи також вважаються високонебезпечними через ризик падіння з висоти. Працівники повинні використовувати спеціальні страхувальні системи, каски та інші засоби індивідуального захисту. Необхідно забезпечити надійні конструкції для роботи на висоті та ретельно перевіряти їх стан перед початком робіт.

3) Будівництво, зведення або знесення будівель чи споруд або зміцнення аварійних частин. Такі роботи пов'язані з небезпеками, що виникають через масштабні будівельні процеси, використання важкої техніки, переміщення великих вантажів та матеріалів. Необхідно ретельно планувати та контролювати хід робіт, забезпечувати належне огороження та сигналізацію небезпечних зон, а також суворо дотримуватися вимог техніки безпеки.

4) Зварювальні, газові та вогневі роботи. Ці види робіт пов'язані з високими температурами, полум'ям, іскрами та небезпекою вибухів або пожеж. Працівники повинні мати спеціальну підготовку, використовувати захисний одяг та обладнання, а також дотримуватися жорстких правил пожежної безпеки. Необхідно ретельно підготувати місце проведення робіт, забезпечити належну вентиляцію та мати під рукою засоби пожежогасіння.

Всі ці роботи вимагають ретельного планування, забезпечення належних умов безпеки, використання спеціального обладнання та засобів індивідуального захисту, а також суворого дотримання вимог техніки безпеки та нагляду з боку кваліфікованих фахівців. Безпека працівників має бути пріоритетом номер один при виконанні робіт підвищеної небезпеки.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Основним видом діяльності ремонтно-будівельних компаній є надання послуг з капітального та поточного ремонту будівель, споруд, житлових та нежитлових приміщень.

Види ремонтів:

Поточний ремонт: комплекс ремонтно-будівельних робіт, що включає систематичне і своєчасне підтримання якості робіт і запобігання передчасному зносу конструкцій та інженерного обладнання.

Капітальний ремонт: комплекс ремонтно-будівельних робіт, що включає заміну, ремонт, модернізацію та поліпшення експлуатаційних характеристик будівельних конструкцій та обладнання у зв'язку з фізичним зносом або руйнуванням, а також поліпшення планування та благоустрою будівлі без зміни будівельних габаритів об'єкта.

Модифікації: включають зміну параметрів об'єкта капітального будівництва (поверховості, висоти, пілястр, об'єму, надбудови) та реконструкцію, прибудову, перепланування або інші зміни, що впливають на архітектурно-будівельні характеристики об'єкта. заміну несучих будівельних конструкцій об'єкта капітального будівництва.

Поточний ремонт є комплексом заходів, спрямованих на підтримання належного стану будівлі та її інженерних систем. Він передбачає регулярне проведення робіт з усунення дрібних пошкоджень та зносу елементів конструкцій і обладнання. Метою поточного ремонту є запобігання передчасному старінню будівлі та збереження її в задовільному експлуатаційному стані.

На відміну від поточного, капітальний ремонт є більш масштабним і передбачає заміну, модернізацію або відновлення зношених частин будівлі чи її інженерних систем. Він проводиться у зв'язку зі значним фізичним зносом або пошкодженнями конструкцій та обладнання. Капітальний ремонт може також включати поліпшення планування приміщень та благоустрою території навколо будівлі, але без змін її зовнішніх габаритів.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Модифікації об'єктів капітального будівництва є ще більш глибокими змінами, що торкаються самої конструкції будівлі. Вони можуть включати зміну поверховості, висоти, форми або об'єму будівлі, а також реконструкцію, прибудову, перепланування чи інші роботи, які впливають на її архітектурні та конструктивні характеристики. До модифікацій також належить заміна несучих конструкцій будівлі.

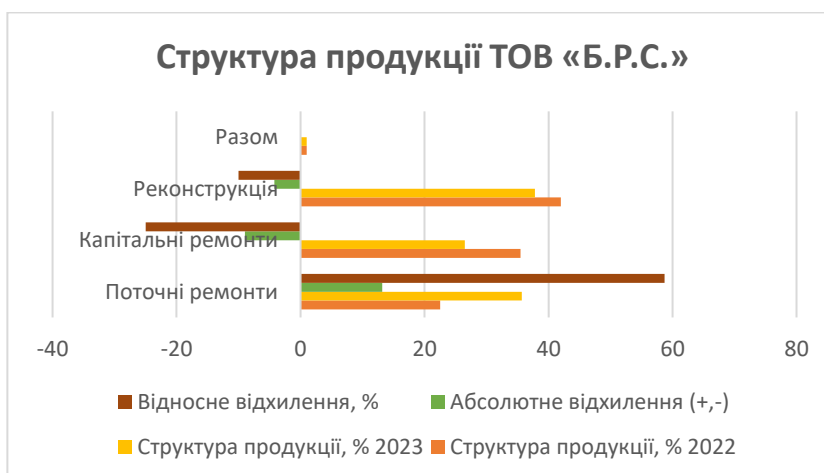
Асортимент продукції ТОВ "Б.Р.С." за аналізований період представлений в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Структура продукції ТОВ «Б.Р.С.» (джерело: складено автором на підставі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства)

№ з/п	Вид послуги	Структура продукції, %		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення, %
		2022	2023		
1	2	3	4	5	6
1	Поточні ремонти	22,5	35,7	13,2	58,7
2	Капітальні ремонти	35,5	26,5	-9	-25
3	Реконструкція	42	37,8	-4,2	-10
4	Разом	100%	100%	-	-

У 2022 та 2023 роках надавалися однакові види послуг: поточний ремонт, капітальний ремонт та реконструкція будівель. У зв'язку зі збільшенням попиту на цей вид послуг збільшився обсяг поточних ремонтів і загалом зріс обсяг наданих послуг. Послуги з реконструкції об'єктів складають близько 40% від загального обсягу послуг. Цей вид послуг є важливим для діяльності підприємств.

Цінова політика підприємств є важливим об'єктом економічного аналізу. Ціни гарантують отримання запланованого прибутку підприємствами, забезпечують їх конкурентоспроможність та визначають попит, а порівняльний аналіз рівня цін на продукцію ТОВ "Б.Р.С." (табл. 2.2) показує, що цінова політика на вітчизняному ринку є досить гнучкою.

Враховуючи середньостатистичні ціни на різні послуги, можна зробити висновок, що компанія не зовсім орієнтується на динаміку загальногалузевої цінової політики: У порівнянні з 2022 та 2023 роками в компанії спостерігалось зростання цін на послуги: ремонт покрівлі - 13%, ремонт фасаду - 12%, внутрішній ремонт - 10%, тоді як середньогалузеві ціни зростали не так стрімко: ремонт покрівлі - ціни знизилися майже на 6%, ремонт фасаду та внутрішній ремонт зросли не більше ніж на 3%.

Таблиця 2.2

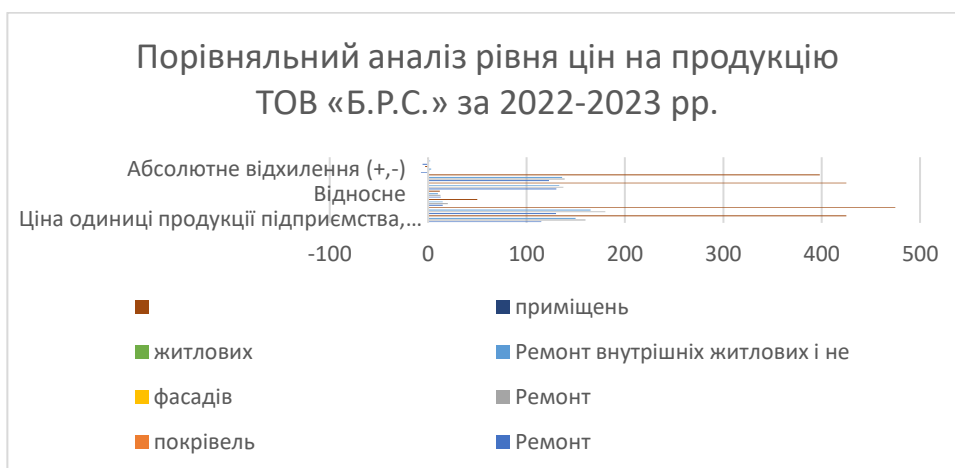
Порівняльний аналіз рівня цін на продукцію ТОВ «Б.Р.С.» за 2022-2023 рр. (джерело: складено автором на підставі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства)

№ з/п	Вид продукції	Ціна одиниці продукції підприємства, тис. грн.		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення, %	Ціна одиниці продукції середньогалузева, %		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення, %
		2022	2023			2022	2023		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Ремонт покрівель	115	130	15	13,04	130,4	123	-7,4	-5,67
2	Ремонт фасадів	160	180	20	12,5	137,5	138,8	1,3	0,95
3	Ремонт внутрішніх житлових і не житлових приміщень	150	165	15	10	133,3	136,3	3	2,25
Разом		425	475	50	11,76	425	398,1	-3,1	-0,73

Це свідчить про те, що компанія встановлює ціни на основі якості будівельних матеріалів. Рішення про підвищення цін на продукцію є виваженим рішенням. Адже компанія може значно покращити якість

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА				Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»				
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата					

будівельної продукції, закупаючи високоякісні матеріали. Однак у цьому випадку існує ризик втрати конкурентоспроможності. Адже якщо її основні конкуренти орієнтуватимуться на середньогалузеві ціни, попит з боку покупців зростатиме. Середньогалузеві ціни орієнтуються на динаміку попиту на ринку будівельної продукції. Тому слід звернути увагу на конкурентну позицію компанії та оптимізувати ціноутворення для кожного виду послуг.

Персонал компанії є основним ресурсом компанії в будь-якому виді бізнесу. Розглянемо кадрове забезпечення аналізованої компанії (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Кількісний склад працівників ТОВ «Б.Р.С.» за 2022-2023 рр.

(джерело: складено автором на підставі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства)

№ з/п	Категорії персоналу	Кількість чол.		Абсолютне відхилення, (+,-)	Відносне відхилення,
		2022 р.	2023 р.	2022-2023 рр.	2022-2023 рр.
1	2	3	4	5	6
1.	Керівники підприємства	2	2	0	0
2.	Спеціалісти підприємства	3	4	1	33,3
3.	Робітники підприємства	5	6	1	20
Разом		10	12	2	20
у т.ч. основної діяльності		10	12	2	20

Кількість штатних працівників - 10 у 2022 році та 12 у 2023 році.

Управлінська команда компанії складається з директора та двох заступників

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

директора. Експерти компанії: 3 у 2022 році; 4 у 2023 році. Інші працівники: 5 у 2022 році; 6 у 2023 році.

Хоча компанія має невелику кількість ключових співробітників, основний обсяг роботи виконується інтегрованою командою, найнятою на момент підписання контракту.

Якісний склад працівників компанії наведено в таблиці 2.4.

Якісний склад працівників за віком: У 2022 році працюватимуть 10 працівників віком 29-59 років, у 2023 році - 12; порівняно з дворічною давністю, це означає збільшення на два відсотки в абсолютному відхиленні та на 20 відсотків у відносному відхиленні.

Якісний розподіл працівників за рівнем освіти: У 2022 році п'ятеро працівників закінчили навчальні заклади I-II рівня акредитації, а наступного року їхня частка збільшилася на одну особу, тобто на 20%.

Таблиця 2.4

Якісний склад працівників ТОВ «Б.Р.С.» за 2022-2023 рр. (джерело: складено автором на підставі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства)

№ з/п	Показники	Кількість чол.		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення, %
		2022	2023	2022-2023	2022-2023
1. Якісний склад працівників за віком					
1	29-59 років	10	12	2	20
2. Якісний склад працівників за рівнем освіти					
2.1	Кількість працівників, які закінчили заклади освіти: I-II рівнів акредитації	5	6	1	20
2.2	III-ГУ рівнів акредитації	5	6	1	20

Аналіз використання робочого часу ґрунтується на даних статистичної звітності (форма № 3-ПВ "Звіт про використання робочого часу").

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

При аналізі використання робочого часу для всіх працівників використовуються два показники: середня кількість відпрацьованих днів одним працівником та середня кількість відпрацьованих годин за день (зміну).

Показники балансу робочого часу середньооблікового працівника ТОВ "Б.Р.С.". Працівники працюють з 9:00 до 17:00 взимку та з 9:00 до 18:00 влітку (згідно з вимогами Кодексу законів про працю).

Тому було розраховано баланс робочого часу для середньостатистичного працівника (працівника, який працює в бухгалтерії та обіймає посаду головного бухгалтера) на 2022-2023 роки (Таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Баланс робочого часу середньооблікового працівника ТОВ «Б.Р.С.» за 2022-2023 рр. (джерело: складено автором за даними статистичної звітності підприємства - форма №3 - ПВ «Звіт про використання робочого часу»)

№ з/п	Показники	Роки		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення %
		2022	2023		
1	2	3	4	5	6
1.	Календарний час, днів	366	365	-1	-0,27
2.	В тому числі				
2.1.	святкові дні	10	12	2	20
2.2.	вихідні дні	105	105	0	0
3.	Номінальний фонд робочого часу, днів	251	248	-3	-1,2
4.	Неявки на роботу, днів	40	45	15	37,5
5.	В тому числі лікарняні	10	15	5	5
5.1.	щорічні відпустки	30	30	0	0

Аналіз показує, що компанія зазнала певних коливань за показником робочого часу, але суттєвих змін не відбулося.

Компанія в умовах воєнного стану все ж робить святкові дні вихідними і саме тому вони враховані у розрахунку.

Основні показники діяльності ТОВ "Б.Р.С." за останні три роки наведені в таблиці 2.6.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

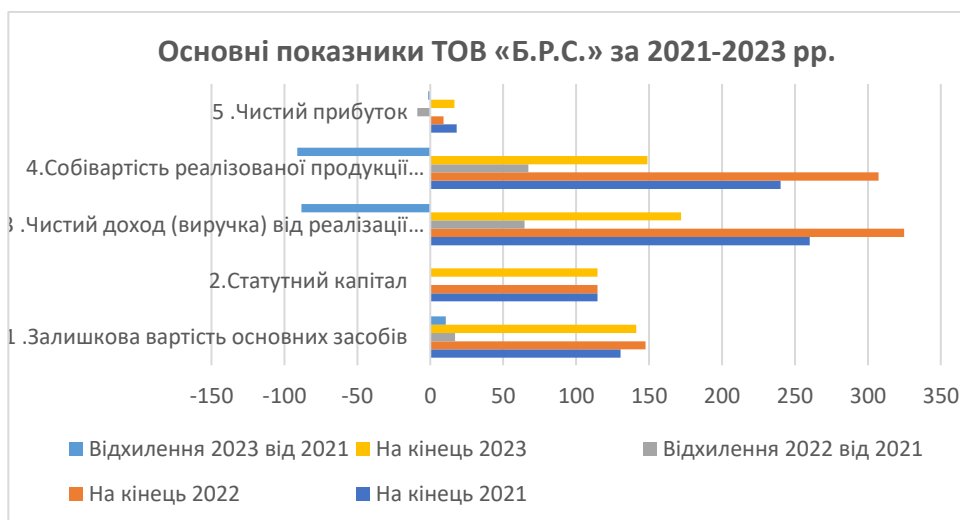
Як видно з таблиці 2.6, статутний капітал компанії не змінювався протягом досліджуваного періоду. Залишкова вартість основних засобів зросла, але це пов'язано з придбанням нової комп'ютерної техніки. Собівартість послуг постійно зменшується, але зменшується і чистий прибуток. Позитивний результат за всі роки є позитивним фактором. Можливість придбання нового обладнання також позитивно характеризує діяльність компанії.

Таблиця 2.6

Основні показники ТОВ «Б.Р.С.» за 2021-2023 рр. (джерело: складено автором на підставі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства)

Показники, тис. грн.	На кінець 2021	На кінець 2022	Відхилення 2022 від 2021	На кінець 2023	Відхилення 2023 від 2021
1	2	3	4	5	6
1.Залишкова вартість основних засобів	130,56	147,58	17,02	141,22	10,66
2.Статутний капітал	114,68	114,68	0,00	114,68	0,00
3.Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	260,25	324,91	64,66	171,85	-88,4
4.Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	240,07	307,39	67,32	148,93	-91,14
5.Чистий прибуток	18,15	9,21	-8,94	16,67	-1,48

Перейдемо далі до оцінки фінансових результатів та фінансової стійкості ТОВ «Б.Р.С.»

2.2 Оцінка ліквідності та платоспроможності

Вертикальний і горизонтальний аналіз використовується для визначення фінансового стану компанії та порівняння 2020 і 2021 років, 2021 і 2022 років, 2022 і 2023 років, 2020 і 2023 років. Ці методи використовуються для аналізу фінансової звітності. Метою вертикального аналізу є оцінка динаміки окремих показників фінансової діяльності. Аналіз за період 2020-2021 рр. (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Горизонтальний і вертикальний аналіз балансу ТОВ «Б.Р.С.» за 2020-2021 рр. (джерело: складено автором на підставі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства)

Показники, тис. грн.	2020	2021	Горизонтальний		Вертикальний	
			Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7
АКТИВИ						
I. Необоротні активи	142,32	133,56	-8,76	-6,16	78,50	73,27
II. Оборотні активи	38,99	48,73	9,74	24,98	21,50	26,73
Баланс	181,31	182,29	0,98	0,54	100	100
ПАСИВИ						
I. Власний капітал	143,2	150,33	7,13	4,98	78,98	82,47
II. Поточні зобов'язання	38,11	31,96	-6,15	-16,14	21,02	17,53
Баланс	181,31	182,29	0,98	0,54	100	100

Отже, можна зробити висновок, що у 2021 році вартість активів підприємства зросла на 980 грн. Це відбулося внаслідок зменшення основних засобів на 8760 грн (6,16%) та збільшення оборотних активів (запасів і грошових коштів) на 9740 грн (24,98%), оскільки підприємство продало невикористовувані активи. Знос основних засобів спричинив структурні зміни у складі майна: частка основних засобів зменшилася на 5,23%, а частка оборотних активів збільшилася на 5,23%.

Що стосується фінансових ресурсів, власний капітал зріс на 3,49%, тоді як поточні зобов'язання зменшилися на 3,49%. Зміни у складі власного

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

капіталу відбулися наступним чином: прибуток збільшився на 9210 грн, а інший додатковий капітал зменшився на 2080 грн. Отже, зменшення коефіцієнта поточних зобов'язань вказує на підвищення фінансової стійкості та незалежності від зовнішніх джерел фінансування.

Ці дані свідчать про ефективність управління активами та капіталом підприємства, яке зуміло оптимізувати свої ресурси та збільшити власні фінансові ресурси, при цьому знизивши залежність від зовнішніх зобов'язань. Такий підхід дозволяє підприємству підтримувати стабільність та гнучкість у фінансових операціях, що є важливим для успішної діяльності в умовах змінного економічного середовища.

Таблиця 2.8

Горизонтальний і вертикальний аналіз балансу ТОВ «Б.Р.С.» за 2021-2022 рр. (джерело: складено автором на підставі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства)

Показники, тис. грн.	2021	2022	Горизонтальний		Вертикальний	
			Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7
АКТИВИ						
I. Необоротні активи	133,56	150,59	17,03	12,75	73,27	71,32
II. Оборотні активи	48,73	60,55	11,82	24,26	26,73	28,68
Баланс	182,29	211,14	28,85	15,83	100	100
ПАСИВИ						
I. Власний капітал	150,33	171,85	21,52	14,32	82,47	81,39
II. Поточні зобов'язання	31,96	39,29	7,33	22,93	17,53	18,61
Баланс	182,29	211,14	28,85	15,83	100	100

Зважаючи на проведені обчислення, можна зробити кілька важливих висновків щодо фінансового стану компанії у 2022 році. Спочатку слід звернути увагу на зростання вартості активів у валюті балансу на 28850 грн, що становить 15,83%. Це є позитивним індикатором і може свідчити про успішне розвиток бізнесу чи вчасні інвестиції у нове обладнання.

							КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА				Листм
							здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»				
Зам.	Кільк.	Листм	№ док.	Підпис	Дата						

Однак, важливо відзначити, що це зростання вартості активів відбулося завдяки покупці обладнання, що може покластися вплив на структуру активів компанії. Зменшення частки основних засобів на 1,95% і збільшення частки оборотних активів на таку саму величину свідчать про структурні зміни у складі активів, що, з одного боку, можуть вказувати на більшу ліквідність компанії, а з іншого - на зміни у стратегії вкладення коштів.

У структурі фінансових ресурсів спостерігається зменшення власного капіталу на 1,8% і збільшення поточних зобов'язань на ту саму величину. Це може бути показником того, що компанія скористалася зовнішнім фінансуванням для розвитку своєї діяльності. Також варто звернути увагу на зміни в структурі капіталу, де прибутковість зросла на 25880 грн, а інший додатковий капітал на 2770 грн. Це може свідчити про те, що компанія змогла збільшити свою прибутковість та привернула додаткові інвестиції.

Аналіз за період 2022-2023 років, який детально приведений у Таблиці 2.9, дозволяє більш глибоко зрозуміти динаміку змін у фінансовому стані компанії та її розвиток протягом цього часу.

Таблиця 2.9

Горизонтальний і вертикальний аналіз балансу ТОВ «Б.Р.С.» за 2022-2023 рр. (джерело: складено автором на підставі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства)

Показники, тис. грн.	2022	2023	Горизонтальний		Вертикальний	
			Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7
АКТИВИ						
I. Необоротні активи	150,59	144,22	-6,37	-4,23	71,32	61,36
II. Оборотні активи	60,55	90,82	30,27	49,99	28,68	38,64
Баланс	211,14	235,04	23,90	11,32	100	100
ПАСИВИ						
I. Власний капітал	171,85	205,37	33,52	19,51	81,39	87,38
II. Поточні зобов'язання	39,29	29,67	-9,62	-24,48	18,61	12,62
Баланс	211,14	235,04	23,90	11,32	100	100

На основі проведених розрахунків можна зробити висновок, що вартість майна підприємства, тобто валюта балансу, збільшилася на 23900 грн (11,32%) у 2023 році порівняно з 2020 роком. Це свідчить про зростання підприємства та розширення його діяльності. Темпи зниження вартості основних засобів призвели до структурних змін у складі майна. Частка необоротних активів зменшилася на 9,96%, тоді як частка оборотних активів збільшилася на 9,96%. Це може бути ознакою того, що підприємство інвестувало кошти в оборотні активи, такі як запаси, дебіторська заборгованість або грошові кошти, для забезпечення поточної діяльності та покращення ліквідності.

У складі фінансових ресурсів власний капітал збільшився на 5,99%, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Водночас, поточні зобов'язання зменшилися на 5,99%, що може бути наслідком успішного управління кредиторською заборгованістю та своєчасних розрахунків з контрагентами.

У структурі капіталу прибуток збільшився на 18 520 грн (42,06%), що є позитивним сигналом і свідчить про ефективну діяльність підприємства та його здатність генерувати прибуток. Збільшення іншого додаткового капіталу на 15 000 грн також може бути пов'язано з додатковими внесками власників або переоцінкою активів.

Загалом, ці показники вказують на сприятливу тенденцію розвитку підприємства, зміцнення його фінансового стану та підвищення рентабельності. Однак, необхідно проаналізувати більш детальні показники та співвідношення для повнішої оцінки фінансового стану та результатів діяльності підприємства.

Показники були розраховані та порівняні з базовим 2023 та 2020 роками (додаток 3).

Як свідчить аналіз, за трирічний період вартість майна компанії у валюті балансу зросла на 53730 грн, тобто майже на 30%.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Темпи зниження вартості основних засобів призвели до значних структурних змін у складі активів. Частка необоротних активів зменшилася на 17,4%, тоді як частка оборотних активів зросла на 17,4%.

У структурі фінансових ресурсів власний капітал збільшився на 8,4%, тоді як поточні зобов'язання зменшилися на 8,4%.

Відбулися зміни у складі власного капіталу, збільшився прибуток на 44400 грн. та інший додатковий капітал на 17770 грн.

Найважливішим показником діяльності підприємства є показник фінансової стійкості. Тому наступним етапом аналізу є дослідження коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість аналізованих підприємств.

2.3 Аналіз фінансових результатів та фінансової стійкості підприємства

Розрахуємо коефіцієнт фінансової автономії, який показує фінансову стабільність компанії та її незалежність від позикового капіталу. Вважається, що нормальною межею для коефіцієнта автономії є значення вище 0,5. Чим вище значення цього коефіцієнта, тим більш фінансово стійким є підприємство і тим більшою є його самостійність. Значення цього коефіцієнту в базовому році є вищим за мінімальне порогове значення. Здатність підприємства фінансувати свої зобов'язання за рахунок власних коштів зростає.

Коефіцієнт фінансової залежності показує, що на одну одиницю сукупних ресурсів припадає одна одиниця власного капіталу в базовому періоді.

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів, також відомий як коефіцієнт фінансового ризику, показує, що зменшення імпульсу до збільшення позикових коштів на одиницю власних коштів, вкладених в

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

активи, свідчить про посилення незалежності компанії від зовнішніх інвесторів і кредиторів, а також про підвищення її фінансової стійкості.

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами показує співвідношення оборотних коштів до власного капіталу:

Значення цього показника у досліджуваному періоді є нижчим за допустиме значення. Це пояснюється збільшенням першої частини пасиву балансу "Власний капітал", тобто суми нерозподіленого прибутку та іншого додаткового капіталу.

Коефіцієнт маневреності робочого капіталу характеризує ступінь мобільності робочого капіталу. У аналізованому періоді значення коефіцієнта маневреності оборотного капіталу нижче допустимого значення, хоча і збільшилося.

Значення коефіцієнта забезпеченості оборотних активів власним капіталом у досліджуваному періоді є нижчим за нормативне значення $0,02 < 0,1$, але в наступні роки значення цього показника зросло.

Коефіцієнт фінансової стійкості відображає здатність покривати борги власним капіталом. Перевищення власного капіталу над позиковими коштами свідчить про фінансову стійкість підприємства. Порівняно з базовим 2020 роком, на кінець аналізованого періоду 2023 року цей показник збільшився в 1,84 рази.

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами характеризує здатність компанії покривати свої зобов'язання власним капіталом та відображає незалежність менеджменту компанії від позикового капіталу. Протягом аналізованого періоду спостерігається тенденція до зростання цього показника. Порівняно з базовим роком, на кінець аналізованого періоду цей показник збільшився на 0,08.

Еталонне значення коефіцієнта концентрації позикового капіталу має становити $K_{kzk} < 0,5$. Значення цього коефіцієнта в базовому періоді є нижчим за нормативне значення $0,21 < 0,5$, а на кінець аналізованого періоду він зменшився на 0,08, тобто до 0,13.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Підсумовуючи результати, порівнюємо показники фінансової стійкості підприємств за аналізований період з нормативними значеннями (табл. 2.11).

На значення коефіцієнтів впливає низка факторів. Застосування коефіцієнтного підходу є проблематичним у зв'язку з тим, що неможливо зробити однозначні висновки щодо ступеня фінансової стійкості аналізованих підприємств.

В результаті аналізу показників (коефіцієнтів) фінансової стійкості можна визначити тип фінансової стійкості аналізованого підприємства в аналізованому періоді.

Таблиця 2.11

Показники оцінки фінансової стійкості підприємства за аналізований період 2020-2023рр. (джерело: складено автором на підставі розрахунків та фінансової звітності підприємства)

№ з/п	Найменування показника	2020	2021	2022	2023	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7
2	Коефіцієнт фінансової автономії	0,79	0,83	0,82	0,88	>0,5
3	Коефіцієнт фінансової залежності	1,27	1,21	1,23	1,14	2
4	Коефіцієнт співвідношення позикових і власних засобів	0,32	0,21	0,22	0,14	1:2
5	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,01	0,11	0,12	0,30	>0
6	Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,11	0,12	0,12	0,30	>0,5
7	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними засобами	0,02	0,34	0,35	0,67	>0,1
8	Коефіцієнт фінансової стабільності	3,76	4,70	4,37	6,90	>1
9	Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,79	0,82	0,81	0,87	>0,5
10	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,21	0,18	0,19	0,13	< 0,5

Для оцінки фінансової стійкості використовується показник власного оборотного капіталу, що визначається як різниця між власним капіталом та необоротними активами [56, с. 143]. Значне збільшення цього показника пов'язане зі зростанням власного капіталу, такого як нерозподілений прибуток

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА					Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»					
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата						

та інші додаткові капітальні інвестиції. Підвищення запасів відбувається за рахунок збільшення виробничих запасів та незавершеного виробництва.

Отже, у 2020 році відзначається недостатність капіталу у розмірі 10,59 тис. грн., оскільки 0,88 тис. грн. перевищують 9,71 тис. грн. Аналіз цього періоду свідчить про відсутність достатнього власного капіталу для покриття витрат, що вказує на останній тип недостатності фінансової стійкості. За балансом видно, що компанія не заборгована ні довгостроково, ні короткостроково. Таким чином, можна зробити висновок, що фінансовий період компанії є кризовим; у 2021 році недостатність склала 13,22 тис. грн., що менше на 3,55 тис. грн. порівняно з 16,77 тис. грн.; у 2022 році недостатність $Z < \text{ПСП}$ і 15,50 тис. грн. менше, ніж 21,26 тис. грн.; у 2023 році недостатність $W < \text{ПСП}$ і 18,79 тис. грн. менше, ніж 61,15 тис. грн.

Отже, аналіз за 2021-2023 роки підтверджує, що у підприємства є достатньо власного оборотного капіталу для забезпечення запасів, що гарантує його платоспроможність. Можна зробити висновок, що компанія, яка є об'єктом дослідження, була стабільною фінансово протягом трьох аналізованих років.

Таблиця 2.12

Коефіцієнти фінансової стійкості підприємства за аналізований період 2020-2023рр. (джерело: складено автором на підставі розрахунків та фінансової звітності підприємства)

Показники	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт фінансового ризику	Коефіцієнт боргу	Коефіцієнт фінансової стійкості	Коефіцієнт маневреності	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами
2020	0,79	0,32	2,49	0,79	0,01	0,02
2021	0,82	0,21	1,67	0,82	0,11	0,34
2022	0,81	0,22	1,88	0,81	0,12	0,35
2023	0,87	0,14	0,71	0,87	0,30	0,67

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА					Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»					
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата						

Якщо враховувати задані обмеження то набуваємо наступних значень (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Значення показників фінансової стійкості підприємства при заданих обмеженнях

Показники	Значення
Коефіцієнт автономії	0,000
Коефіцієнт фінансового ризику	0,270
Коефіцієнт боргу	0,000
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,450
Коефіцієнт маневреності	0,000
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	1,0968

Так, мінімальний коефіцієнт фінансової стійкості знаходиться в межах 0,45, а максимальний коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами та коефіцієнт ризику - 1,0968 та 0,270 відповідно, що свідчить про те, що підприємство має можливість залучати довгострокові позики та може забезпечити значні запаси за рахунок власного оборотного капіталу. В той же час, коефіцієнти маневреності, автономії та заборгованості наближаються до нуля.

При правильному використанні коефіцієнт фінансової стійкості може позитивно вплинути на рівень фінансової стійкості та підвищити його до необхідного мінімального рівня, а якщо він фактично перевищує необхідний мінімальний рівень, то це може бути використано для покращення структури активів та пасивів.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Консультант _____ / _____ /

Здобувач _____ **Варвара Барилюк**

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Реалізація стратегічного потенціалу фінансово-господарської діяльності підприємства

Ситуація, що склалася у будівельному комплексі за умов військового вторгнення, вимагає як законодавчих заходів підтримки підприємств будівельної промисловості, і зміна розрахункової політики самих підприємств. Тож у час роль ефективного аналізу фінансово-господарську діяльність у роботі підприємств зростає.

Фінансове становище підприємства залежить від результатів його виробництва, продажів та управління фінансами. Постійне виробництво і успішна реалізація високоякісної продукції покращують фінансове положення підприємства. Однак проблеми виробничого процесу, погіршення якості товарів і складнощі з їх продажем призводять до зниження прибутковості, що може погіршити платоспроможність підприємства. Взаємозв'язок полягає в тому, що недостатність коштів може призвести до перебоїв у забезпеченні матеріальними ресурсами і вплинути на виробничий процес [17, с.251-255].

Враховуючи особливий характер будівельної галузі, придатність інвестицій є вирішальним фактором для подальшого розвитку підприємства. Тому, аналізуючи конкурентне середовище та умови ведення бізнесу будівельних підприємств, особливу увагу слід приділяти інвестиційним процесам, що відбуваються в країні, регіоні чи галузі, в якій функціонує конкретне підприємство.

Факторам, що впливають на розвиток та конкурентоспроможність будівельних підприємств, присвячені численні дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед них Г.Л. Ступнікер, К.О. Спирідонова та Ю.Л. Киричук проаналізували фактори, що визначають зростання діяльності будівельних підприємств України, зокрема зростання виробничої діяльності будівельних підприємств України з позиції факторного аналізу [19, с.234-241].

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Листм
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Орловська Ю.В., аналізуючи тенденції розвитку, акцентує увагу на питанні економічної безпеки будівельних підприємств. Методи моделювання часто використовуються в дослідженнях і довели свою ефективність [12, с.49-53; 18, с.117-120].

Водночас, досліджень інвестиційної конкуренції між фірмами в будівельній галузі все ще недостатньо.

Тому актуальним є дослідження впливу інвестиційної конкуренції на розвиток будівельних підприємств з використанням кореляційного аналізу, регресійного аналізу та економіко-математичного моделювання.

Крім того, стратегічний аналіз повинен враховувати, зокрема, інтенсивність інвестиційної конкуренції навколо підприємства та його можливості протистояти їй. Такі можливості визначаються інвестиційною привабливістю та конкурентоспроможністю підприємства. Виходячи з цього, необхідним елементом у процесі формування стратегії розвитку будівельного підприємства є відповідний аналіз зовнішнього середовища та оцінка управління власними конкурентними перевагами підприємства з метою залучення інвестицій та отримання прибутку і на цій основі забезпечення стратегічного розвитку підприємства.

Розвиток підприємства характеризується нестабільністю як стан відкритої системи, склад, структура і поведінка якої піддаються змінам. На процес розвитку впливають зовнішні та внутрішні фактори, але система повинна функціонувати безперервно, щоб підтримувати умови свого існування.

Здатність організації реалізовувати свій стратегічний план визначається факторами зовнішнього та внутрішнього середовища, які систематично взаємодіють, створюючи певні об'єктивні умови для розвитку. Іншими словами, розвиток гарантує поступове нарощування потенціалу будівельних підприємств, що дозволяє їм радикально підвищувати свій рівень, долати технічні та організаційні відставання, набувати нових якостей власного потенціалу та адаптуватися до кардинальних змін зовнішнього середовища.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Значущість впливу інвестиційної конкуренції на діяльність будівельних підприємств може бути оцінена за допомогою математичної моделі, яка відображає взаємозв'язок між інтенсивністю інвестиційної конкуренції на макро- та мезорівнях і показниками ефективності діяльності підприємств у будівельній галузі. Цей зв'язок можна простежити за допомогою кореляційного аналізу та побудови лінійних трендів. В якості факторних показників використано інтегральні показники інвестиційної конкуренції, а результуючі показники - відповідні показники діяльності будівельних підприємств.

Розвиток будівельних підприємств залежить від багатьох чинників, включаючи загальний стан економіки, попит на будівельні послуги, доступність фінансування, кваліфікацію робочої сили та ефективність управління. Здатність адаптуватися до змін ринкових умов та впроваджувати інновації є критичною для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності.

Інвестиційна конкуренція відіграє важливу роль у визначенні перспектив розвитку будівельних підприємств. Висока інтенсивність конкуренції за інвестиційні ресурси може ускладнити доступ до фінансування та знизити рентабельність проектів. З іншого боку, конкуренція стимулює підприємства підвищувати ефективність та впроваджувати нові технології, щоб залишатися конкурентоспроможними.

Математичні моделі та кореляційний аналіз дозволяють кількісно оцінити вплив інвестиційної конкуренції на показники діяльності будівельних підприємств. Це дає змогу розробляти стратегії та приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням ринкових тенденцій та макроекономічних чинників.

Основними завданнями кореляційного аналізу є:

Визначення форми зв'язку є одним з ключових завдань кореляційного аналізу. Воно передбачає встановлення характеру залежності між досліджуваними змінними - чи є вона лінійною, ступеневою,

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

експоненціальною, логарифмічною або має більш складну форму. Правильне визначення форми зв'язку дозволяє обрати відповідні методи для подальшого аналізу та інтерпретації результатів.

Вимірювання інтенсивності (сили) зв'язку є наступним важливим завданням. Воно дозволяє кількісно оцінити ступінь залежності між змінними. Для цього використовуються різні коефіцієнти кореляції, такі як коефіцієнт Пірсона для лінійного зв'язку або коефіцієнти рангової кореляції Спірмена та Кендалла для нелінійних зв'язків. Чим ближче значення коефіцієнта до одиниці (за абсолютною величиною), тим сильнішим є зв'язок між змінними.

Визначення впливу факторів на результативний показник є ще одним ключовим завданням кореляційного аналізу. Воно дозволяє зрозуміти, як зміна однієї або декількох незалежних змінних (факторів) впливає на залежну змінну (результативний показник). Це досягається шляхом побудови багатофакторних кореляційних моделей та аналізу відповідних коефіцієнтів.

Крім цих основних завдань, кореляційний аналіз також може використовуватися для виявлення мультиколінеарності (високої лінійної залежності між факторами), що є важливим етапом при побудові регресійних моделей. Також він може бути корисним для первинного аналізу даних, виявлення аномалій та пропущених значень.

Застосування кореляційного аналізу є поширеним у багатьох галузях, таких як економіка, соціологія, біологія, психологія та інших, де необхідно вивчати взаємозв'язки між змінними та факторами, що впливають на досліджуваний процес або явище.

Кореляційний аналіз є потужним інструментом для дослідження взаємозв'язків між різними змінними та факторами. Його застосування дозволяє виявити закономірності, які можуть бути приховані у великих обсягах даних, та отримати цінну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень.

На першому етапі кореляційного аналізу необхідно провести ретельний відбір та підготовку вихідних даних. Це включає перевірку на наявність

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Листм
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата	здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	

викидів, пропущених значень та інших аномалій, які можуть вплинути на результати аналізу. Також важливо визначити, які змінні будуть розглядатися як незалежні (фактори), а які як залежні (результативні показники).

Наступним кроком є візуалізація даних за допомогою графіків, діаграм та інших засобів. Це допомагає виявити загальні тенденції та закономірності, а також оцінити характер зв'язку між змінними (лінійний, нелінійний, монотонний тощо).

Після цього обчислюються відповідні коефіцієнти кореляції, такі як коефіцієнт Пірсона для лінійної кореляції, коефіцієнт Спірмена для монотонних зв'язків або інші спеціалізовані міри залежно від характеру даних та мети дослідження. Ці коефіцієнти кількісно оцінюють силу зв'язку між змінними та допомагають визначити, чи є він статистично значущим.

Далі проводиться інтерпретація отриманих результатів з урахуванням специфіки досліджуваної галузі та теоретичних передумов. Важливо розуміти, що кореляція не завжди означає причинно-наслідковий зв'язок, і необхідно враховувати можливість впливу інших факторів.

На завершальному етапі кореляційного аналізу формулюються висновки та рекомендації на основі отриманих результатів. Ці висновки можуть бути використані для прийняття рішень, вдосконалення процесів, розробки стратегій та інших цілей залежно від контексту дослідження.

Кореляційний аналіз є невід'ємною частиною багатьох галузей, таких як економіка, фінанси, маркетинг, соціологія, біологія, медицина та багато інших. Він дозволяє глибше зрозуміти взаємозв'язки між різними чинниками та їх вплив на досліджувані явища, що є ключовим для прийняття обґрунтованих рішень та розробки ефективних стратегій[45].

Під час створення моделі було висунуто припущення, що на розвиток будівельних компаній впливає рівень конкуренції за інвестиції у середовищі, в якому вони функціонують. Виходячи з цього припущення, як показник було обрано обсяг реалізованої продукції українських будівельних компаній. Факторними показниками відповідно вважаються інтенсивність конкуренції

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

за інвестиції між різними видами економічної діяльності в Україні протягом кількох років. Вихідні дані для побудови моделі наведені в таблиці 3.1.

На основі наведених даних по будівних підприємствах побудована лінійна модель, яка описується рівнянням:

$$y = 857371x - 118848 \quad (3.1)$$

де y - обсяги реалізованої продукції будівельними підприємствами, млн. грн.

x - індекс інтенсивності інвестиційної конкуренції між різними видами економічної діяльності.

Рис. 3.1 Інвестиційна конкуренція між видами економічної діяльності в Україні

Основні статистичні характеристики моделі: коефіцієнт множинної кореляції $r = 0,8671$; критерій Фішера (розрахунковий) $F=30,31$ при $F_{табл}=4,96$; коефіцієнт еластичності $= 1,8$.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Рис. 3.2 Обсяги реалізованої продукції, млн. грн.

У випадку прямої кореляції кожному значенню $x_i > x$ відповідає значення $y_i > y$, а значенню $x_k < x$ відповідає значення $y_k < y$. Отже, у запропонованій нами моделі зв'язок є прямим. Прямий зв'язок між посиленням інвестиційної конкуренції та результатами діяльності будівельних підприємств означає, що зростання концентрації інвестицій, а отже, і посилення конкуренції між різними видами економічної діяльності на інвестиційному ринку, в кінцевому підсумку позитивно впливає на розвиток будівельного сектору та призводить до покращення результатів діяльності будівельних підприємств, особливо щодо обсягів реалізації продукції. Це можна пояснити високою позицією будівельного сектору в оцінці інвестиційної привабливості для різних видів економічної діяльності. Оскільки на будівництво та промисловість припадає понад 50% капітальних інвестицій в Україні, зростання індексу концентрації призведе до збільшення інвестицій в такі види діяльності, в тому числі в будівництво, що, безумовно, є позитивним фактором для подальшого розвитку галузі та її підприємств.

Аналізуючи наявність зв'язку між інтенсивністю інвестиційної конкуренції та результатами діяльності будівельних підприємств, важливо оцінити ступінь узгодженості варіації між цими ознаками. Іншими словами, потрібно встановити, чи спостерігається взаємозв'язок у зміні значень фактору

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

X (інтенсивність інвестиційної конкуренції) та фактору Y (результативний показник діяльності будівельного підприємства). Якщо такий зв'язок існує, це означає, що зміна в інтенсивності конкуренції впливає на зміну в результативному показнику, показуючи взаємозалежність між ними. У випадку відсутності такого зв'язку між показниками немає узгодженості в їх зміні.

На основі розробленої економіко-математичної моделі доведено, що сила інвестиційної специфіки будівельних підприємств має значний вплив на результати їх діяльності. Тому аналіз інвестиційної конкуренції має сенс проводити в процесі стратегічного планування, щоб правильно оцінити конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість підприємств і врахувати внутрішні можливості та зовнішні умови конкурентного середовища при формуванні альтернативних стратегій розвитку підприємств.

Існування сильного зв'язку між інвестиційною конкуренцією та результатами діяльності будівельних підприємств підкреслює важливість врахування цього впливу при стратегічному управлінні розвитком підприємства, формуванні стратегічних альтернатив та виборі розвиткових стратегій для будівельної галузі. Для удосконалення цього процесу можна акцентуватися на підтримці внутрішніх можливостей і конкурентоспроможності підприємств у контексті зовнішніх умов, які визначаються інтенсивністю інвестиційної конкуренції.

Блок 1: орієнтація підприємств на стратегічний розвиток шляхом залучення додаткових інвестицій;

Блок 2: визначення рівня інтенсивності інвестиційної конкуренції у зовнішньому середовищі підприємства;

Блок 3: Зіставлення внутрішнього потенціалу підприємства з вимогами зовнішнього середовища та визначення його конкурентоспроможності;

4) Процес створення різних стратегічних варіантів і вибір стратегії розвитку компанії визначаються зовнішніми факторами та внутрішніми ресурсами, що визначають місце компанії в комбінаційній матриці

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
							здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

привабливості інвестиційного конкурентного середовища для будівельних компаній.

Отже, результати дослідження показали, що стратегічний розвиток підприємств у сучасних умовах вимагає ефективного стратегічного управління для збереження конкурентоспроможних позицій на ринку, особливо в капіталістичних секторах, таких як будівництво. Інвестиції виявилися ключовим фактором у цьому процесі, аналіз інтенсивності інвестиційної конкуренції показав несприятливий інвестиційний клімат в Україні. В будівельній галузі конкуренція на макро- та мезорівнях є помірною, з промисловістю та будівництвом в ролі лідерів. Київ відзначається як найбільш привабливе місто для інвесторів, збираючи близько 30% усіх інвестицій в Україні протягом досліджуваного періоду.

Кон'юнктура інвестиційного ринку змінюється настільки часто, що отримання та обробка інформації в режимі реального часу не завжди призводить до прийняття правильних управлінських рішень. Тому формування набору альтернативних стратегій для процесу стратегічного управління з урахуванням інформаційного забезпечення та динамічних змін і ризиків зовнішнього середовища є особливо важливим завданням.

Розробка альтернативних стратегій розвитку підприємства має сенс лише в тому випадку, якщо розроблені варіанти стратегії є досяжними, а їх реалізація - здійсненою.

Тобто, з одного боку, метою є усунення дисбалансів, пов'язаних з відхиленнями від запланованих показників розвитку та створенням протиріч, які слугують джерелом і стимулом для подальшого прогресивного розвитку підприємства [124, с. 101].

Створення стратегії розвитку компанії є безперервним процесом, спрямованим на максимальне використання внутрішніх ресурсів та досягнення стійких конкурентних переваг на ринку. Цей процес передбачає постійне коригування стратегічних цілей відповідно до змін у зовнішньому середовищі, що включає впровадження технологічних нововведень,

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

розширення бізнесу, реструктуризацію компанії або застосування антикризового менеджменту.

До факторів, що визначають необхідність розробки стратегії розвитку будівельних підприємств, можна віднести складну та багаторівневу структуру економічних відносин у будівельній галузі, високий рівень матеріало- та енергоємності будівельної галузі, потребу у великих обсягах стартового капіталу, що підкреслює залежність будівельної галузі від ефективності розвитку інших галузей економіки, середньо- та довгостроковість будівельної галузі, відсутність ґрунтовної програми розвитку будівельної галузі, недостатній досвід державних органів управління у сфері розвитку будівельної галузі, недостатній досвід державних органів управління у сфері розвитку будівельних підприємств та ін.

Мета стратегічного планування полягає у досягненні довгострокових або стратегічних цілей підприємства, що забезпечує його ефективне функціонування та високу конкурентоспроможність.

Цей процес має ґрунтуватися на певних принципах відповідно до вимог галузі, в якій працює підприємство, або економіки країни в цілому. Для того, щоб забезпечити послідовну реалізацію стратегічного плану та ефективне застосування дієвих засобів для досягнення конкретних стратегічних цілей, необхідно дотримуватися певних правил, які становлять принципи побудови стратегії розвитку організації.

- Процес стратегічного планування починається з визначення стратегічних цілей та засобів їх досягнення;

- Цілі стратегічного планування повинні бути реалістичними та обмеженими в часі;

- Процес стратегічного планування вимагає використання кількісних та якісних показників, успіх яких свідчитиме про успішність реалізації стратегії та досягнення стратегічних цілей розвитку компанії;

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

- Розроблені показники повинні охоплювати всі аспекти діяльності компанії, бути системними, узгодженими та взаємодоповнюючими один одного;
- Стратегічне планування має бути організоване як безперервний процес;
- Тобто розробка декількох варіантів основних стратегічних параметрів, формування декількох варіантів альтернативних стратегій розвитку та вибір найбільш прийнятної для реалізації;
- Стратегічне планування та реалізація стратегій розвитку повинні здійснюватися послідовно, з урахуванням результатів попередніх етапів;
- Стратегічне планування має бути обґрунтованим та науково обґрунтованим;
- Дотримання принципу адаптивності забезпечує своєчасне та адекватне реагування на мінливі ринкові умови та утримання стабільної конкурентної позиції;
- Кінцевим результатом стратегічного планування є досягнення конкретних економічних і соціальних ефектів всередині підприємства та за його межами.

У ринкових умовах головною умовою ефективної діяльності підприємства є швидка адаптація до мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища. Тому особливо важливо впроваджувати стратегічне управління та розробляти стратегію розвитку підприємства з метою забезпечення постійного збільшення обсягів діяльності та покращення показників ефективності.

Оскільки кожне підприємство є унікальним, процес формування та реалізації стратегії для кожного з них є індивідуальним. Цей процес залежить не лише від зовнішнього та внутрішнього середовища, але й від їх взаємодії [45].

Аналіз зовнішнього середовища українських будівельних підприємств показує, що будівельний сектор характеризується помірною концентрацією

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

інвестицій між регіонами та більш інтенсивною концентрацією між видами економічної діяльності. Таким чином, можна зробити висновок, що ринок інвестицій для будівельних підприємств є олігополістичним, з галузевим лідерством промисловості та будівництва, а також з регіональним лідерством м. Києва та Київської області.

Отже, конкурентна позиція будівельних компаній у загальноекономічному середовищі є сприятливою для їхньої діяльності, що створює додаткові можливості для формування стратегій розвитку. Проте, в регіональному контексті ситуація може відрізнятись для будівельних компаній залежно від рівня інвестиційної привабливості конкретного регіону. У наступному дослідженні, з урахуванням аналізу семи будівельних компаній з різних областей України, буде вивчено вплив конкурентного середовища на вибір стратегій розвитку кожної компанії в умовах сприятливого інвестиційного клімату.

Другим важливим елементом процесу вибору стратегічних альтернатив є аналіз конкурентних характеристик внутрішнього середовища будівельних підприємств. Серед цих характеристик особливо важливими є інвестиційна привабливість та конкурентна позиція на будівельному ринку. Ці аспекти мають значний вплив на рішення потенційних інвесторів щодо обрання об'єктів для інвестування. У цій статті кожне будівельне підприємство позиціонується в уніфікованій матриці привабливості інвестиційного конкурентного середовища, що базується на розрахунку інтегральних показників інвестиційної конкуренції у зовнішньому середовищі, а також оцінці їх інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності.

Позиціонування будівельних підприємств на результативній комбінаторній матриці привабливості інвестиційного конкурентного середовища дозволяє суб'єктам інвестування приймати обґрунтовані рішення щодо вкладення інвестицій. Для самого підприємства це дає змогу оцінити свої внутрішні можливості та виявити потенційні резерви для підвищення

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

інвестиційної привабливості, враховуючи вплив інвестиційної конкуренції на їхню діяльність.

Відповідно до запропонованої моделі гармонізації інвестиційного конкурентного середовища для будівельних підприємств, наступним етапом дослідження є оцінка їх внутрішнього потенціалу та визначення конкурентоспроможності.

Важливо розрахувати та проаналізувати кількісні параметри фінансового стану компанії.

По-перше, необхідно виявити ознаки погіршення фінансового стану компанії, щоб прийняти правильні управлінські рішення щодо майбутнього компанії.

Основними причинами погіршення фінансового стану компанії є наступні:

- 1) Об'єктивні причини, що створюють бізнес-ситуацію: недосконалість фінансово-бюджетної, грошово-кредитної, податкової, нормативно-правової бази реформування економіки;
- 2) Суб'єктивні причини, пов'язані з самим підприємством;
- 3) Немоżliвість передбачити банкрутство та уникнути банкрутства в майбутньому;
- 4) Зменшення обсягів продажу через відсутність вивчення попиту, сервісу та просування;
- 5) Недостатнє просування;
- 6) Неадекватна реклама
- 7) Саме підприємство: неадекватні та неповні послуги; 8) Низька рентабельність продажів;
- 9) Високий рівень заборгованості.

Аналіз та оцінка структури балансу базується на коефіцієнті ліквідності та коефіцієнті забезпеченості власним капіталом.

Коефіцієнти ліквідності за весь аналізований період мають такі значення: коефіцієнт b_4 становить 23,77, 12,0 на кінець 2014 року та 6,3 на

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

кінець 2023 року, отже, спостерігається негативна динаміка в показниках ліквідності підприємства. Порівняння коштів по активу, згрупованих за ступенем ліквідності, та зобов'язань по пасиву, згрупованих за строками їх погашення, має наступні значення: $A1 > П1$; $A2 < П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$.

Найбільш ліквідні активи повністю покривають кредиторську заборгованість. Платіжний надлишок +289,3.

За другою нерівністю показники негативні, оскільки на підприємстві відсутня дебіторська заборгованість. Але разом з тим за рахунок платіжного надлишку за найбільш терміновими зобов'язаннями підприємство може частково погасити заборгованість учасникам з виплати доходів за рахунок коштів, що залишилися після погашення кредиторської заборгованості.

Так як довгострокові зобов'язання у фірми відсутні, за третьою нерівністю є платіжний надлишок у сумі 294,3 тис. грн.

У перспективі підприємство здатне розрахуватися за всіма борговими зобов'язаннями. Але оскільки групу активів, що повільно реалізуються, складають товарні запаси, їх зниження може призвести до збоїв у роботі підприємства, тому погашення короткострокових пасивів необхідне за рахунок прибутку підприємства.

Так, у 2023 році було отримано 1024,1 тис. грн. прибутку, що дозволило до кінця 2015 збільшити найбільш ліквідні активи на 427,6 тис. грн., Заборгованість зменшити на 35,5 тис. грн. Усього платіжний надлишок за найбільш терміновими зобов'язаннями становив 752,2 тис. грн., що дозволило погасити заборгованість учасникам у сумі 323,2 тис. грн.

Таким чином, показники ліквідності на кінець 2015 року мають такі значення: $A1 > П1$; $A2 = П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$. Баланс вважається абсолютно ліквідним.

На кінець 2022 року показники ліквідності також мають абсолютне значення: $A1 > П1$; $A2 = П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$.

На кінець 2023 року ситуація з ліквідністю знову погіршилась. Показники мають такі значення: $A1 > П1$; $A2 < П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$. Згідно з

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

першою нерівністю, існує платіжний недолік у розмірі 501,2 тис. грн., а виплата доходів учасникам у розмірі 150 тис. грн. може повністю компенсувати платіжний недолік.

Інші показники, розраховані в ході аналізу балансу компанії, виглядають наступним чином.

- Фінансовий стан компанії є стійким;
- Баланс компанії є ліквідним.

Водночас показники ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості мають тенденцію до погіршення.

Аналіз звіту про фінансові результати також свідчить про зменшення валового прибутку через зменшення обсягів реалізації, зростання собівартості реалізованої продукції та збільшення витрат на збут; рентабельність за трирічний період має негативну динаміку за всіма показниками, що може призвести до збільшення кредиторської заборгованості та зменшення частки активів, які швидко реалізуються, на балансі. Наприклад, якщо фінансово-економічний стан підприємства значно погіршиться, то показник ліквідності матиме такі значення:

$$A1 > P1; A2 < P2; A3 > P3; A4 < P4 \quad (6)$$

Це свідчить про те, що баланс підприємства є неліквідним, оскільки дефіцит кредиторської заборгованості становить 227,8 тис. грнлів.

Підприємство не в змозі вчасно розраховуватися за своїми боргами, у 2023 році збільшилися запаси, віднесені до категорії повільно реалізованих активів.

У зв'язку з цим можна запропонувати наступні заходи для запобігання погіршенню фінансового стану компанії (Таблиця 3.1).

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Таблиця 3.1

**Заходи щодо запобігання погіршенню фінансового стану
підприємства**

Актив	На кінець періоду	Пасив	На кінець періоду	Платіжний надлишок
Найбільш ліквідні активи (А1)	147,4	Найбільш термінові зобов'язання (П1)	375,2	-227,8
Активи (А2), що швидко реалізуються.		Короткострокові зобов'язання (П2)	100	-100
Повільно реалізовані активи (А3)	430,5	Довгострокові пасиви (П3)		+430,5
Важко реалізовані активи (А4)	743,8	Постійні пасиви (П4)	1859,8	+1113

Керівництву компанії можна запропонувати наступні заходи:

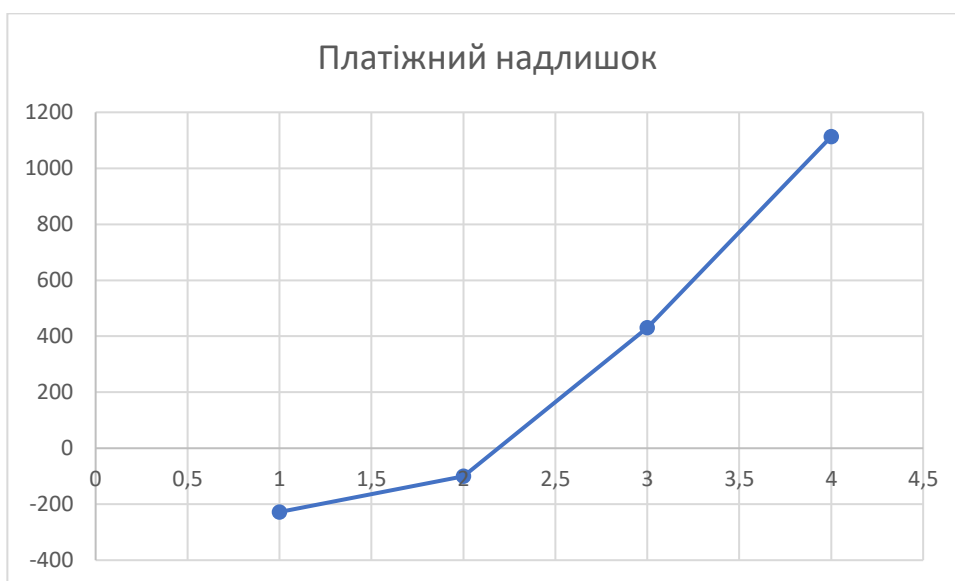
						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

1. Наразі компанія має достатньо коштів для подальшого розширення своєї діяльності, а отже, може отримати додатковий капітал за рахунок збільшення чистого прибутку

2. Необхідно знизити собівартість реалізованої продукції. Цього можна досягти шляхом відкриття прямих точок продажу будівельних матеріалів. Це пов'язано з тим, що постачальники готові запропонувати додаткові знижки з оптових цін, якщо обсяг закупівель збільшиться;

3. За рахунок розширення переліку послуг можна розширити асортимент пропонованих послуг і збільшити прибуток. Ці заходи також знижують собівартість продукції.

3.2 Визначення фінансово-економічної ефективності та реалізації стратегії будівельного підприємства

Управління асортиментом - це не лише про статистику та формули, а й про психологію. Розуміння психології вибору допомагає уникнути ситуацій, коли клієнти не хочуть або не можуть обирати.

Ефективність продажу багато в чому залежить від того, наскільки потенційні покупці можуть вибирати. Якщо асортимент товару широкий, клієнти зможуть вибрати відповідний варіант для покупки.

Іншими словами, мрія менеджера - рухливий асортимент. Однак продаж лише найпопулярніших товарів значно знижує пропозицію та зацікавленість споживачів.

Для розширення асортименту продукції та послуг ТОВ «Б.Р.С.» пропонує новий вид діяльності: запуск лінії з виробництва тротуарної плитки.

Конкурентними перевагами тротуарної плитки є наступні якості:

- Естетично більш приємна і приваблива, ніж асфальтове покриття, і дозволяє створити рівну поверхню без тріщин і заглиблень. По плитці не буде рости трава і бур'яни;

- Довговічність. Завдяки матеріалам, що використовуються у процесі виробництва, вона служить від 20 до 40 років і більше, зберігає форму і колір, стійка до механічних пошкоджень, морозостійка, а її поверхня є неслизькою;

- Простота використання. Вода потрапляє в ґрунт через зазори між плитками, завдяки чому вода не накопичується на поверхні навіть у калюжах після дощу. Плитка укладається на пісок, тому поверхня плитки не забруднюється;

- Технологічність. Її набагато легше укласти та демонтувати, ніж асфальт. Не потрібна дорога спеціалізована дорожньо-будівельна техніка; плитку можна просто доставити на місце. Легко ремонтувати та будувати. При необхідності частину плитки можна зняти і акуратно відновити тротуарну плитку на тому ж місці після ремонту або будівельних робіт;

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

- Кольори і форми довговічні завдяки процесу виробництва. Завдяки використанню плиток різних кольорів і різних форм і розмірів, тротуарна плитка, як з візерунками, так і без них, може створити унікальну і неоднорідну поверхню і створити особливу атмосферу міста, мікрорайону, котеджу або заміського будинку;

- Екологічно чиста. Виготовляється з чистих природних матеріалів (цемент, пісок, кольорові пігменти). Не нагрівається і не плавиться при підвищенні температури, не виділяє шкідливих канцерогенних летких речовин і не порушує природний водо- і газообмін в навколишньому середовищі;

- Можна укладати в будь-якому місці. Легко прокладати поруч з деревами та іншою рослинністю;

- Легко монтується. Тротуарна плитка користується постійним попитом, а це означає, що хороших результатів можна досягти при невеликих витратах.

Ці якісні характеристики є основою популярності тротуарної плитки серед населення та організацій.

Попит на тротуарну плитку постійно зростає, і підприємці користуються цим, щоб розпочати виробництво. Також спостерігається активний потік замовлень і переваг на штучну бруківку від зовнішнього до внутрішнього застосування.

Зростаючий інтерес до оздоблення інтер'єру каменем значно збільшує потенційний обсяг ринку.

Потенційними покупцями бруківки є:

- Будівельні компанії, які закупають плитку для виконання робіт на замовлення місцевої влади;

- Будівельні компанії, які купують плитку для власних потреб або для спеціалізованих робіт; і

- Фізичні та юридичні особи, які купують паркетну плитку в приватному порядку.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Попит і пропозиція на ринку бруківки наразі збалансовані, і на ньому вистачає місця для всіх. Однак, незважаючи на те, що ринок бруківки є досить збалансованим, він не є повністю вільним від конкуренції між виробниками. Експерти вважають, що основна конкуренція на даний момент точиться між представниками різних технологій виробництва паркету - вібролиття та пресування. У цьому конфлікті учасники ринку використовують як цінові, так і нецінові методи. За словами експертів, найпоширенішими методами ціноутворення є різні дисконтні схеми, такі як сезонні та накопичувальні знижки.

Таким чином, виробництво та продаж тротуарної плитки є перспективним бізнесом, незважаючи на складні ринкові умови.

Компанія має цех для виробництва тротуарної плитки площею 90 квадратних метрів. Два працівники можуть виробляти 1000 м² тротуарної плитки на місяць.

Згідно з проектом, річні постійні витрати складають 635 052 грн а змінні витрати - 184 грн на плитку. Ринкова ціна лінії з виробництва тротуарної плитки на момент введення в експлуатацію становила 350 грн за м². Капітальні інвестиції у виробництво бруківки склали 358 500 грн. Рентабельність капітальних інвестицій, визначена компанією, становить 0,50 відсотка.. Розрахунковий попит на плитку становить 1,25 року виробничого плану. У розрахунках передбачається, що запланований обсяг виробництва бруківки становить 85% від виробничої потужності компанії, а податок визначається як $X = 0,215$ від постійних витрат (умовний фіксований річний податок), $= 0,28$ від балансового прибутку компанії (змінний податок, що залежить від виробничої діяльності компанії).

Економічна ефективність - це результат, отриманий шляхом порівняння загальних використаних витрат з прибутковістю виробництва по відношенню до ресурсів. Якщо перший показник вищий за другий, це означає, що мета досягнута і всі потреби задоволені. У протилежному випадку економічна ефективність відсутня і підприємство зазнає збитків. Суть економічної

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

ефективності полягає в тому, що підприємство отримує більше виробничих результатів з наявних ресурсів і відшкодовує витрати на їх придбання. Проведемо оцінку економічної ефективності від придбання випробувальної станції для електромашин змінного струму потужністю від 100 до 1000 кВт, яка дозволить підприємству приймати замовлення на ремонт електромашин потужністю понад 100 кВт. Для цього складемо таблицю 3.2.

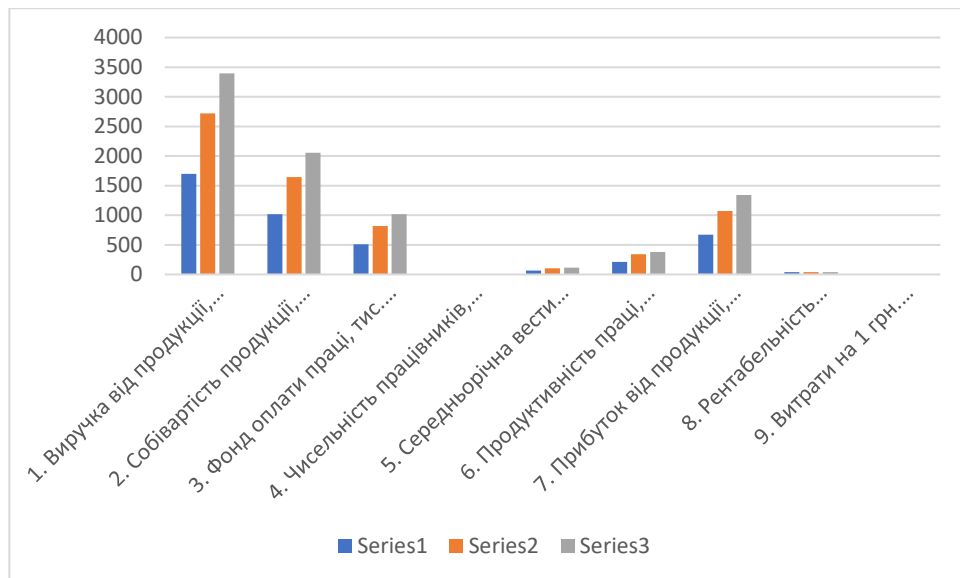
Таблиця 3.2

Дані розрахунку річного економічного ефекту від впровадження заходу

Показники	2021	2022	2023
1. Виручка від продукції, тис. грн.	1698,5	2717,5	3397
2. Собівартість продукції, тис. грн.	1017,8	1644,5	2055,6
3. Фонд оплати праці, тис. грн.	509,5	815,3	1019,1
4. Чисельність працівників, чол.	8	8	9
5. Середньорічна весті однією працівника, тис. грн.	63,7	101,9	113,2
6. Продуктивність праці, тис. грн/чол.	212,3	339,7	377,4
7. Прибуток від продукції, тис. грн.	670,7	1073,1	1341
8. Рентабельність продажів, %	39	40	39
9. Витрати на 1 грн. товарної продукції, коп.	0,61	0,61	0,61

За даними таблиці можна зробити висновок про те, що проект є вигідним підприємствам, при однакових витратах 1 грн. товарної продукції показники прибутку та продуктивності праці зростають, відповідно збільшується фонд оплати праці та середньорічна заробітна плата на одного працівника. Рентабельність підприємства збільшується, що дозволить підприємству підвищити свою ділову активність, покращити фінансове становище.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Розрахуємо показники економічної ефективності виробництва тротуарної плитки методом витратного і ринкового ціноутворення.

A) Витратне ціноутворення.

1) Річна виробнича програма:

$$N = K_t * N_m$$

де, N – річна виробнича програма;

K_t - запланований випуск тротуарної плитки у %;

N_m – виробнича потужність підприємства.

$$N = 0,85 * 13200 = 11220 \text{ м}^2$$

2) Розрахуємо річний виторг від продажу тротуарної плитки.

Передбачувана ціна за 1 м² на момент запуску лінії з виробництва становитиме 350 грн , на 1 шт = 56,6 грн, так як в 1 м² ≈ 6,18 шт.

$$B = N * Z ,$$

де B - річний виторг від продажів тротуарної плитки;

N – річна виробнича програма;

Z – передбачувана ціна за одиницю тротуарної плитки.

$$B = 11220 * 350 = 3\,927\,000 \text{ грн./рік}$$

3) Річні змінні витрати:

Річні змінні витрати = Змінні витрати на одиницю продукції * N

$$\text{Річні змінні витрати} = 184 * 11220 = 2\,064\,480 \text{ грн./рік}$$

4) Умовно-постійні витрати на одиницю продукції:

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Умовно – постійні витрати на одиницю продукції = N ,
де N – річна виробнича програма.

Умовно – постійні витрати на одиницю продукції = 56.6 грн./шт.

5) Собівартість виробництва одиниці виробленої продукції:

$C =$ Змінні витрати на од. прод. + Умовно – постійні витрати на од. прод.

де C - собівартість виробництва одиниці виробленої продукції;

Спосіб - умовно-постійні витрати на од. продукції.

$$C = 184 + 56,6 = 240,6 \text{ грн./шт.}$$

6) Собівартість готової товарної продукції

$$C_r = C * N$$

де C_r - собівартість готової товарної продукції;

C – собівартість виробництва одиниці продукції;

N – річна виробнича програма.

$$C_r = 240,6 * 11220 = 2699532$$

7) Величина річного балансового прибутку

$$P_6 = N * (Ц - C)$$

де P_6 – річний балансовий прибуток;

$Ц$ – відпускна ціна за одиницю продукції;

C - собівартість виробництва одиниці виробленої продукції.

$$P_6 = 11220 * (350 - 240,6) = 1227468 \text{ грн. / рік}$$

8) Рентабельність виготовлення тротуарної плитки

$$P = Ц * C = 240,6$$

де P - рентабельність виготовлення тротуарної плитки;

$Ц$ – відпускна ціна за одиницю продукції;

C - собівартість виробництва одиниці виробленої продукції.

9) Річна виробнича діяльності підприємства

$$\frac{FC_{\text{пос}}}{(Ц - C_{\text{ц}})}$$

де $FC_{\text{пос}}$ - постійні витрати;

$Ц$ – відпускна ціна за одиницю продукції;

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Листм
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

10) Визначимо характеристику та ступінь надійності майбутнього бізнесу

$$X = 293$$

$$X_p = 3825,6$$

11) Визначимо величину річного сукупного податку підприємства за відсутності пільг з оподаткування

$$\text{Сукупний податок} = \text{Податок на прибуток} + \text{ПДВ} + \text{Акцизи} + \\ \text{Інші місцеві та централізовані податки і збори} + \dots$$

Де кожен елемент цієї суми обчислюється окремо відповідно до правил та ставок, встановлених податковим законодавством країни, де діє підприємство.

$$H = (0,215 * 635052) * (0,28 * 1227468) = 136536,18 + 343691,04 = \\ 480227,22$$

де H = величину річного сукупного податку підприємства за відсутності пільг з оподаткування

12) Річна виробнича програма самоокупності з урахуванням оподаткування

$$C = \frac{P}{1-T}$$

де C – річна виробнича програма самоокупності з урахуванням оподаткування,

P – планова річна виробнича програма без урахування оподаткування,

T – коефіцієнт оподаткування або податкова ставка, яка виражає відсоток від доходу, який йде на оподаткування

Отриманий результат свідчить, що з урахуванням оподаткування виробнича програма самоокупності значно збільшилася (з 3825,6 до 4967,98 тобто на 1,3 раза). Це істотно скорочує величину чистого прибутку та підвищує ризик вкладень у даний бізнес.

13) Визначимо частку виручки, що залишилася у розпорядженні підприємства після сплати податків.

Це означає, що у розпорядженні підприємства після виплати податків залишиться 34% всього виручки чи $3927000 * 0,34 = 1335180$ грн

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

14) Сукупний податок у % від балансового прибутку

$$\text{Сукупний податок у \% від балансового прибутку} = \frac{T}{B} * 100\% ,$$

де T – сукупний податок ,

B – балансовий прибуток підприємства.

$$\text{Сукупний податок у \% від балансового прибутку} = 61\%$$

Це досить високий результат, який дозволяє зробити висновок, що майже 61% балансового прибутку залишається підприємству для соціального та виробничого розвитку.

15) Коефіцієнт ефективності та термін окупності капітальних вкладень з урахуванням ризику підприємництва.

$$P_6 * (1 - H) = K + ДП * P_6$$

де, E – коефіцієнт ефективності (ефективність як частка прибутку від інвестицій);

K – капітальні вкладення;

ДП - період будівництва та освоєння виробничої потужності з виробництва тротуарної плитки;

H - сукупний податку % від балансового прибутку;

T – термін окупності капітальних вкладень з урахуванням ризику підприємництва.

Оскільки отримана величина не сама ціну, та її індекс, то остаточного визначення шуканого значення ціни необхідно провести таку операцію

$$Ц - 350 * 1,02 - 357 \text{ грн/м}^2$$

3) Визначимо виторг підприємства:

$$У = 11220 * 357 = 4005540 \text{ грн. /рік}$$

4) Собівартість 1м² залишається без змін, тобто такою самою як і при витратному ціноутворенні і становить 240,6 грн./1м².

5) Собівартість товарного випуску також залишається без змін

$$C_T = 2699532$$

6) Визначимо річний балансовий прибуток

$$П_6 = N * (Ц - C)$$

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА		Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»		
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата			

$$Пб = 11220 * (357 - 240,6) = 1306008 \text{ грн. / Рік}$$

- 7) Визначимо рентабельність виготовлення тротуарної плитки

$$P = (Ц - С)/С$$

$$P = (357 - 240,6)/240,6 = 0,48 \text{ чи } 48\%$$

- 8) Визначимо величину річного сукупного податку

$$H = АС_{\text{пос}} + Пб$$

$$H = 0,215 * 635052 + 0,28 * 1306008 = 502218,4 \text{ грн.}$$

- 9) Визначимо частку виручки, що залишається у розпорядженні підприємства.

- 11) Визначимо коефіцієнт ефективності та термін окупності капітальних вкладень

Висновок: в умовах ринкового ціноутворення бізнес ефективний, термін окупності є досить низьким.

Порівняємо результати з витратного та ринкового ціноутворення між собою та подаємо інформацію в таблиці 3.3.

Одночасно можна констатувати, що з ринковому ціноутворенні після сплати податків у розпорядженні підприємства залишається достатньо коштів на подальшого розвитку.

Таблиця 3.3

Порівняння результатів з витратного та ринкового ціноутворення

№	найменування показника	Значення показника при	Значення показника
1	Річна виробнича програма, м2	11220	11220
2	Ціна на одиницю продукції, грн./шт.	350	357
3	Річний виторг підприємства, грн./рік	3927000	4005540
4	Річні змінні витрати, грн/рік	2064480	2064480
5	Умовно-постійні витрати, грн/Шт.	56,6	56,6
6	Собівартість одиниці виробленої продукції, грн./шт.	240,6	240,6
7	Собівартість товарної продукції, грн./рік	2699532	2699532

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

8	Річний балансовий прибуток, грн. / Рік	1227468	1306008
9	Рентабельність виробництва тротуарної плитки, %	45	48
10	Виробнича програма самоокупності, шт./рік	3825,6	3825,6
11	Поправна норма ефективності на ризик вкладень	0,25	0,25

Модернізація промисловості та машинобудування, зокрема, - це нагальна та об'єктивна необхідність, викликана прагненням держави підтримувати довготривалу соціально-економічну стабільність, нарощувати економічну міць, зміцнювати світові позиції країни та забезпечувати економічну безпеку.

В останні роки підприємства працюють на повну потужність, що, у свою чергу, потребує надійності та безвідмовності основного обладнання. Важливу роль у виробництві кожного заводу грають високовольтні електродвигуни - типу СДМ, СДС, СДВ, є приводом різного устаткування, зокрема і млинів, і навіть машини інших типів.

У разі виходу з ладу високовольтних двигунів на відповідальних об'єктах, що не допускають тривалого простою, потрібно максимально швидко та якісне рішення. Зазвичай у подібних ситуаціях великі електричні машини надходять у ремонт.

У перелік послуг з ремонту високовольтних електродвигунів, як правило, включається:

- ремонт або заміна статорної та роторної обмоток;
- заміна підшипників та мастила;
- відновлення статорного заліза;
- відновлення котушок електродвигуна;
- відновлення підшипникових щитів;
- відновлення всіх різьбових отворів;
- ремонт валу (наплавлення, розточування, шліфування);

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

- виготовлення нового валу;
- статичне та динамічне балансування роторів;
- заміна щіток та контактних кілець
- випробування зі зняттям електричних характеристик

За час експлуатації високовольтні електродвигуни регулярно проходять технічне обслуговування та планові ремонти, що визначають необхідність усунення різних дефектів, у тому числі обмотки. Ізоляція обмоток високовольтного електродвигуна є вразливою ланкою.

В даний час підприємство має обладнання:

- ПО-3 Пекти випалу 3Квт;
- ПС-12 Пекти для сушіння статорів обмотки ел/двигунів;
- Намотувальний верстат тип ЕЕ-22 №180;
- Ручний намотувальний верстат для засипної обмотки статора;
- Індикатор дефектів обмоток електричних машин ІДО-05;
- Кліщі вимірювальні;
- Мегомметр М4100-5;
- Стенд випробувальний електродвигунів;
- Кран-балка 1т;
- Кран укосину 0,5т.

Дане обладнання дозволяє проводити заміну всипної обмотки статорів низьковольтних електродвигунів до 150 кВт.

В рамках підприємства пропонується придбання випробувальної станції для електромашин змінного струму потужністю від 100 до 1000 кВт, що дозволить підприємству приймати замовлення на ремонт електромашин потужністю понад 100 кВт. Ремонт високовольтних двигунів дозволить не тільки збільшити прибуток підприємству, а й набагато знизить витрати тим підприємствам, які на сьогоднішній день відправляють на ремонт у м, і зазнають великих витрат на транспортування.

Технічні характеристики обладнання представлені у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Технічні характеристики станції випробувальної електромашин змінного струму потужністю від 100 до 1000 кВт.

Показники	Пар
1. Електропостачання станції здійснюється від цехової підстанції потужністю не менше, кВА	400
2. Напруга мережі живлення, В	380
3. Сила струму навантаження, А	500
4. Напруга при обкатуванні: низьковольтні машини, високовольтні машини,	0..6 0..6
5. Частота змінного струму, Гц	50
6. Кількість двигунів, що одночасно	1
7. Займана площа, м ²	40

Станція випробувальна електромашин змінного струму потужністю від 100 до 1000 кВт призначена для випробування асинхронних та синхронних машин потужністю від 100 до 400 кВт, напругою до 0.66 кВ та від 150 до 1000 кВт напругою до 6 кВ.

Завдяки реалізації проекту з придбання описаного обладнання підприємство зможе вийти на абсолютно новий рівень ділової активності.

Наявність станції дозволить підприємству:

- брати участь у підрядах/тендерах на проведення капітального ремонту високовольтних електродвигунів потужністю від 250 до 500 кВт/750 об./хв. ТЕЦ-1;
- брати участь у підрядах/тендерах на проведення капітального ремонту високовольтних електродвигунів потужністю від 250 до 500 кВт/750 об./хв. ТЕЦ-2;
- розширити географію обслуговування своїх клієнтів, вийти на нові ринки;
- отримати додатковий прибуток, що дозволить покращити фінансове становище підприємства.

Отже, реалізація проекту дозволить підприємству підвищити рівень ділової активності, покращити фінансовий стан та підвищити ефективність

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

фінансово-господарської діяльності. Вартість проекту включає ціну обладнання, доставку, монтаж, установку, витрати на експлуатацію обладнання. Капітальні витрати, необхідні реалізації даного проекту подаємо у таблиці 3.5

Таблиця 3.5

Капітальні витрати проекту

Показники	сума, грн
1. Ціна обладнання	543900
2. Доставка	25000
3. Монтаж/установка	18000
4. Експлуатація	13500
Разом:	600400

Капітальні витрати на придбання описаного обладнання становитимуть 600,4 тис. грн.

Джерела фінансування інвестиційного проекту:

- власні кошти - 450,4 тис. грн. За рахунок вивільнення коштів з дебіторської заборгованості, оскільки на підприємстві 2023 році утворилася велика сума дебіторської заборгованості, на початку 2024 року планується повернення грошей від покупців

- Позичені кошти в розмірі 150 тис. грн. використовуються для проекту, починаючи з першого місяця його реалізації. Одночасно з першого місяця починаються виплати відсотків за цей кредит. Повернення позичених коштів також починається з першого місяця після початку реалізації проекту. Відсоткова ставка за позиченими коштами складає 17,5%, що веде до загальних нарахованих відсотків у сумі 52 500 грн. Проект очікується окупитися протягом 2,3 років.

Тепер для своїх розрахунків наведемо зразковий кошторис ремонту високовольтного електродвигуна на прикладі таблиці 3.6. З таблиці можна

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Листм
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

розрахувати прибуток, яку отримає підприємство під час реалізації проекту.
Варто враховувати, що при реалізації даного проекту

Таблиця 3.6

Кошторис ремонту високовольтного електродвигуна

№ п/п	Найменування виробу	Двигун 250 кВт 750об/хв			
	Найменування	Од. вим.	Кількість	ціна	вартість
1	Ремонт трифазних асинхронних електродвигунів без заміни обмоток, потужність понад 180 до 250 кВт: при частоті обертання 750 об/хв.	шт.	1	10495	10495
2	Зняття та встановлення напівмуфт, діаметр посадкового місця: понад 100 до 120 мм.	Підлогу муфта	-1	724	-724
3	Заміна обмотки статора кошикового типу (без виготовлення секції):	10 секцій	7,2	5361,2	38600,64
4	Відновлення секцій обмотки статора електродвигуна змінного струму напругою 6 кВ з старої міді: висота секції понад 28 до 32 мм, ширина понад 11 до 13 мм	1 м разів - поверну тої довжини	136,8	457,6	62599,68
5	Виготовлення комплекту пазових клинів із гетинаксу або склотекстоліту: потужність ел/двигуна понад 100 до 500 кВт	компл.	1	2573	2573
6	Переклинівка пазів статора, потужність електродвигуна понад 180 до 250 кВт: частота обертання 750 об/хв	статор	1	2639	2639

Придбання станції дозволить підприємству підвищити ефективність фінансово-господарську діяльність, оскільки підприємств, які надають дані послуги дуже мало, що дозволить підприємству безперешкодно виходити нові ринки, розширити географію обслуговування своїх клієнтів

Слід наголосити, що в умовах ринкового ціноутворення цей проект можна визнати доцільним, а майбутній бізнес ефективним та надійним.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Виходячи з отриманих даних, відбувається значна зміна балансового прибутку підприємства, вона збільшується на ту ж суму, що й річна виручка підприємства.

Припустивши, розвиток цього бізнесу з ринкового ціноутворення бачимо, що термін окупності капітальних вкладень низький (1,25 року), цей період підприємство зможе витримати конкуренцію цьому ринку.

Ризики при веденні цього виду бізнесу полягають у наступному:

- високий рівень конкуренції;
- високі вхідні бар'єри в галузь (тобто необхідні інвестиції та обладнання спеціального призначення та високого рівня якості);
- ризик затоварювання виробництва з допомогою різких змін у споживчих настроях.

Проведене дослідження показало, що такий вид бізнесу є прибутковим та перспективним. Однією з головних умов його функціонування є відтік споживачів з інших споживчих сегментів сектору будівельних матеріалів економіки, що пов'язано з об'єктивними економічно-фінансовими подіями.

Відкриття підприємства вимагає від керівника проекту осознаності того, що дана сфера бізнесу потребує детального розроблення стратегій збуту і значних інвестицій для просування на широкі регіональні ринки. Якщо керівник проекту має чітке розуміння цього і приймає на себе відповідальність за будівництво репутації підприємства в цьому напрямку, то проект буде прибутковим і виконає свої завдання протягом наступних десятиліть.

Розглядаючи заходи щодо забезпечення безпечних та комфортних умов праці в базових інституційних фінансово-економічних службах, охорона праці представляє собою комплекс заходів, спрямованих на забезпечення безпеки, збереження здоров'я і підтримання працездатності людини під час виконання роботи [3; 4; 5; 50]. Шкідливі виробничі фактори - це фактори, вплив яких на працівників погіршує стан їх здоров'я. Небезпечні виробничі фактори - це фактори, вплив яких на працівників за певних умов призводить до травми або іншого швидкого погіршення стану здоров'я. При роботі з комп'ютерами на

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

людину можуть впливати як небезпечні, так і шкідливі виробничі фактори, і організація праці повинна враховувати можливий негативний вплив цих факторів на організм людини.

Відповідно до чинних норм, небезпечні та шкідливі виробничі фактори за ступенем впливу на організм людини поділяються на такі групи фізичні, психофізіологічні, хімічні та біологічні [59].

При роботі з комп'ютерами працівники піддаються впливу перших двох груп небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Фізичні фактори, які можуть впливати на працівників, включають небезпечні рівні напруги в електричних ланцюгах (які можуть призвести до короткого замикання в організмі людини), підвищені рівні статичної електрики, підвищені рівні електромагнітних випромінювань (ВЧ, УВЧ, НВЧ), підвищені рівні іонізуючого випромінювання, недостатнє освітлення робочої зони, прямі та відбиті відблиски, підвищену мерехтливість світлового потоку, підвищені рівні ультрафіолетового, інфрачервоного та ІЧ-випромінювань.

Підвищені рівні ультрафіолетового, інфрачервоного та іонізуючого випромінювання, шуму та вібрації.

Психофізіологічні фактори включають фізичні перевантаження (статичні та динамічні), помірне перенапруження, перенапруження аналізаторів, нервово-психічні перевантаження внаслідок монотонності праці.

Аналізуючи небезпечні та шкідливі виробничі фактори, які можуть впливати на працівників, необхідно провести більш детальне вивчення цих факторів. Це дозволить розробити ефективні заходи щодо усунення або зменшення негативного впливу на організм людини і сформулювати вимоги до безпечної організації праці.

Характеристика робочого місця та умов праці працівників центру ТОВ "Б.Р.С." Виробниче приміщення складається з двох кімнат, в кожній з яких розташовано по п'ять робочих зон. Мікроклімат виробничого приміщення характеризується такими параметрами температура в цеху становить 18°C, відносна вологість повітря - 55%. Рівень освітлення в приміщеннях становить

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

210 люкс, точність зорової роботи - груба. Рівень шуму - 35 дБ; час інтенсивного спостереження - 30% робочого часу; тривалість повторюваної роботи - 60 секунд; кількість значущих об'єктів спостереження - 27; розрахунок загальної оцінки умов праці та визначення напруженості праці. Визначимо напруженість праці економіста (оператора комп'ютерного набору). Для цього присвоїмо по одному балу кожному фактору, що характеризує умови праці. 1 бал - температура в приміщенні, 2 бали - відносна вологість повітря, 3 бали - освітлення, 1 бал - точність зорової роботи, 2 бали - рівень шуму, 2 бали - концентрація уваги, 2 бали - повторюваність роботи і 4 бали - кількість важливих об'єктів, за якими необхідно спостерігати.

Інтегральна оцінка інтенсивності праці 47,3 бала відповідає IV категорії інтенсивності праці (робота з несприятливими умовами праці). Оцінимо рівень стомлюваності та працездатності працівників. Інтегральна оцінка Іт інтенсивності праці дозволяє визначити вплив умов праці на працездатність людини.

Аналіз показав, що факторами, які необхідно змінити для покращення умов праці, є освітлення та кількість важливих об'єктів спостереження (з урахуванням факторів, які набрали не менше 2 балів). Вимоги до кольорового оформлення виробничих приміщень кольорове оформлення виробничих приміщень повинно відповідати чинним вимогам [5].

Зразки кольорів слід підбирати відповідно до загальновизнаних назв кольорів. Для фарбування великих площ (наприклад, стелі, стін, робочих поверхонь) слід використовувати кольори низької насиченості (основні кольори). Середню насиченість (допоміжні кольори) слід використовувати для забезпечення контрасту на невеликих поверхнях або ділянках, які менше піддаються впливу очей оператора. Кольори високої насиченості (акцентні) використовуються як функціональні кольори на невеликих поверхнях. Гармонійні поєднання кольорів використовуються в колірній композиції інтер'єрів виробничих приміщень. Зразки кольорів для оздоблювальних матеріалів і виробів підбираються відповідно до їхньої фактури. Щоб

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

уникнути відблисків світла в очах працівників, поверхні на заводі повинні мати матову або напівглянцеву фактуру. 60-70% стелі, 40-50% стін і 30% підлоги. Інші світловідбиваючі поверхні робочих меблів 30-40%.

Вимоги до організації робочого часу для комп'ютерних фінансистів. Раціональний режим праці та відпочинку для працівників, які виконують завдання, пов'язані з обслуговуванням комп'ютерів, передбачає суворе дотримання встановлених періодів відпочинку. При цьому періоди відпочинку повинні бути оптимальної тривалості. Якщо перерви занадто довгі, порушується робоче середовище і порушуються динамічні режими роботи. Основною перервою є обідня перерва. Залежно від специфіки трудової діяльності працівників фінансово-економічних служб передбачено дві-три додаткові регламентовані перерви тривалістю 10 хвилин кожна дві при восьмигодинній зміні і три при 12-годинній зміні; при восьмигодинній зміні передбачено обідню перерву після чотирьох годин роботи і додаткові перерви після трьох годин роботи і за дві години до закінчення зміни; при 12-годинній зміні При годинній зміні з обідньою перервою після п'яти годин роботи перша перерва надається через 3,5-4 години, друга перерва - через вісім годин і третя перерва - за 1,5-2 години до закінчення робочого дня. При обробці даних, редагуванні програм або зчитуванні інформації з екрану, кількість робочих годин поспіль при восьмигодинному робочому дні не має перевищувати чотирьох годин. Під час цього робочого періоду передбачаються перерви: через кожну годину роботи - пауза на 5-10 хвилин, і через дві години - перерва тривалістю 15 хвилин. Кількість оброблених символів за чотиригодинний робочий день не повинна перевищувати 30 000 символів. Зниження інтенсивності праці оператора вимагає рівномірного розподілу робочого навантаження і раціональної ротації змісту роботи. Роботи і завдання, що вимагають складних рішень і відповідальної поведінки, не повинні виконуватися в нічний час. Для профілактики професійних захворювань працівники фінансово-економічних служб повинні проходити попередні (під час прийняття на роботу) та періодичні медичні огляди.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Джерелами загального освітлення повинні бути люмінесцентні лампи типу ЛБ або лампи розжарювання типу НВ, які можна попарно комбінувати в світильниках. Світильники використовуються переважно з відбитим або непрямим світлорозподілом. У невеликих приміщеннях висотою до 4-5 м допускається використання світильників типу Lucetta з лампами розжарювання типу НВ. Нормована загальна освітленість (ОО) приміщення повинна бути не менше 100 лк (з лампами розжарювання) і не менше 200 лк (з газорозрядними лампами); для високоточних зорових робіт загальна освітленість повинна бути не менше 300 лк. Світильники загального освітлення повинні розташовуватися над робочою поверхнею в рівномірному прямокутному порядку. Щоб уникнути потрапляння прямого світла на екрани, між рядами робочих місць або в зонах з достатнім бічним освітленням використовують світильники загального освітлення. У цьому випадку лінія світильника розташовується паралельно світловому прорізу.

Місцеве освітлення повинно забезпечуватися світильниками, встановленими безпосередньо на столі або його вертикальних панелях. При використанні індивідуальних джерел світла можна змінювати напрямок світлового потоку. Індивідуальні світильники обладнуються пристроями регулювання яскравості та захисними сітками для запобігання сліпучого та відбитого світла.

Джерела світла розташовані відносно робочої зони так, щоб пряме світло не потрапляло в очі. Захисний кут плафонів цих джерел світла повинен бути не менше 30°.

Коливання освітленості люмінесцентних ламп, що використовуються, не повинні перевищувати 10%. При природному освітленні слід передбачити сонцезахисні пристрої для зменшення різниці між яскравістю природного освітлення та яскравістю екрану. Ці заходи включають металізовані планки та регульовані жалюзі з вертикальними планками. Крім того, бажано мати вікна з одного боку робочої зони. У цьому випадку на кожне вікно слід встановити затемнюючі штори з коефіцієнтом відбиття 0,5-0,7.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Необхідно забезпечити адекватний розподіл яскравості в полі зору працівника. У межах робочої зони співвідношення яскравості поверхонь, що оточують працівника, не повинно перевищувати 3:1.

Аналіз найбільш небезпечних і шкідливих виробничих факторів, що можуть впливати на працівників фінансово-економічних служб, підтвердив необхідність строгого дотримання вимог відповідних стандартів, санітарно-гігієнічних норм і правил, що стосуються організації робочого місця, режиму праці та відпочинку. Порушення цих норм може призвести до травматизму та професійних захворювань.

Запропоновані заходи для поліпшення умов праці передбачають зниження інтенсивності праці на 36,6% та втомлюваності на 54,5%. Це покращення призведе до підвищення продуктивності праці на 10% і зменшення витрат на охорону праці на 0,12%.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

ВИСНОВОК

Відповідно до поставлених цілей були розглянуті теми даної роботи і на цій основі зроблені наступні висновки. В ході виконання кваліфікаційної роботи було вирішено основні завдання, що стояли перед дослідником.

По-перше, була проведена характеристика об'єкта дослідження, ТОВ "Будівництво. Ремонт. Сервіс". Це дозволило отримати повну картину щодо основних аспектів діяльності компанії, її сфери діяльності та особливостей внутрішньої організації.

Другим етапом був аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ "Будівництво. Ремонт. Сервіс" за період 2023-2023 років. Це дозволило виявити сильні та слабкі сторони діяльності компанії, тенденції її розвитку та проблемні аспекти.

На третьому етапі були розроблені пропозиції для покращення фінансово-господарської діяльності ТОВ "Будівництво. Ремонт. Сервіс". Ці пропозиції базувалися на виявлених у аналізі проблемах та можливостях розвитку компанії.

Нарешті, проводилася оцінка впливу реалізації запропонованих пропозицій на діяльність ТОВ "Будівництво. Ремонт. Сервіс". Це дозволило зрозуміти, наскільки ефективними можуть бути запропоновані заходи та як вони можуть вплинути на фінансові показники та загальний розвиток компанії.

У результаті було зроблено висновок щодо потенційних переваг та ризиків впровадження запропонованих заходів та розроблених стратегій для підвищення ефективності діяльності ТОВ "Будівництво. Ремонт. Сервіс".

Аналіз фінансово-господарської діяльності відіграє важливу роль у підвищенні економічної ефективності організації, управлінні бізнесом та зміцненні її фінансової бази. Економіка - це наука, що вивчає господарство і діяльність організації з точки зору оцінки виконання нею бізнес-плану, оцінки

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

її майнового і фінансового стану, виявлення невикористаних резервів підвищення ефективності роботи організації.

Аналіз результатів діяльності ТОВ «Б.Р.С.» дозволяє зробити наступні висновки: У 2023 році компанія отримала виручку в розмірі 2053 тис. грн, що на 513 тис. грн або на 20% менше, ніж у попередньому році; у 2022 році обсяг продажів зменшився на 8% порівняно з 2021 роком. Погіршення виробничо-збутових показників компанії в цьому році було викликано різким зниженням попиту на послуги компанії з боку ключових клієнтів, фінансове становище яких значно погіршилося в 2023 році в результаті економічної кризи в країні. Зниження обсягів продажів призвело до зменшення фонду заробітної плати: У 2023 році фонд заробітної плати склав 615,9 тис. грн, що на 20% менше порівняно з 2022 роком; у 2022 році фонд заробітної плати зменшився на 8% порівняно з 2021 роком. Зменшення фонду заробітної плати призводить до зменшення заробітної плати працівників, які безпосередньо задіяні у виробництві, тобто відрядників. Паралельно зі зменшенням фонду заробітної плати середньорічна заробітна плата одного працівника також зменшилася і склала 102,6 тис. грн у 2023 році, що на 6,7% нижче, ніж у 2022 році,

У 2022 році середньорічна заробітна плата одного працівника зменшилася на 7,9%. Вартість основних засобів за аналізований період зменшилася на 6,3% в річному обчисленні, що пов'язано з амортизацією, віднесеною на собівартість послуг. Середньорічний обсяг оборотного капіталу збільшився на 28,1% у 2022 році та на 5 224 тис. грн. у 2023 році, що пов'язано із завершенням значних транзакцій. Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу, який показує, скільки разів оборотний капітал обертається протягом року, зменшився на 30% у 2022 році та на 78,6% у 2023 році порівняно з 2021 роком через збільшення оборотного капіталу та зменшення доходів у 2023 році. У 2023 році фондівіддача була на 14,6% нижчою порівняно з 2022 та 2021 роками, що свідчить про збільшення широкого використання обладнання. Продуктивність праці характеризує ефективність корисної та особистої праці і визначає ступінь результативності відповідної діяльності

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

працівників за певний період. Цей показник мав тенденцію до зниження за аналізований період на 8% у 2022 році та на 6,7% у 2023 році; показник фондоозброєності у 2022 році зменшився на 6,3% порівняно з 2021 роком, а у 2023 році збільшився на 9,3%; прибуток від реалізації продукції у 2022 році збільшився на 96% порівняно з 2021 роком і склав 178 тис. грн, а у 2023 році прибуток зменшився на 19,1%. Рентабельність послуг збільшилася на 150% у 2022 році і залишилася незмінною у 2023 році. Рентабельність продажів зростала протягом усього аналізованого періоду і може бути додатково збільшена за рахунок використання резервів. Витрати на виробництво 1 грн продукції зменшилися на 4,1% у 2022 році і залишилися незмінними у 2023 році. У 2022 році матеріаломісткість знизилася на 8,7% порівняно з 2021 роком.

Матеріаломісткість знизилася на 8,7% у 2013 році та на 2,4% у 2023 році.

Рентабельність сукупного капіталу зменшилася на 71,4%, рентабельність власного капіталу збільшилася на 25%, операційна маржа збільшилася на 7,1%, а рентабельність продажів зменшилася на 25% у 2023 році порівняно з 2022 роком. У 2023 році показники ефективності діяльності мали тенденцію до зниження. Зниження відбулося через значне збільшення запасів у 4 кварталі 2023 року, що стало наслідком закупівлі великої кількості товарів для перепродажу. Ці товари не були реалізовані у 2023 році. Це вплинуло на оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості.

Проаналізувавши теоретичні аспекти діяльності компанії, прибутку та рентабельності, провівши повний аналіз поточної діяльності компанії та вивчивши технологію надання послуг, було зроблено висновок про необхідність збільшення кількості додаткових послуг та розроблено наступні проекти:

- Придбання випробувальної лабораторії змінного струму потужністю 100-1000 кВт;
- Виробництво бруківки.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Для всіх заходів було проведено економічне обґрунтування, і в разі їх реалізації очікується досягнення наступних результатів у порівнянні з 2023 роком:

- Доходи від надання послуг зростуть на 30%;
- Доходи від надання послуг зростуть на 30%, а прибутковість підприємства збільшиться до 40%; та

Всі рекомендовані заходи є доцільними:

- Загальні ринкові тенденції. Більшість підприємств вийшли з кризи і їхня активність знову зростає.

- Характеристики підприємств. Заходи впроваджуватимуться на діючих підприємствах, що мають свої обмеження.

Обмеження. Запропоновані заходи враховують всі тонкощі організації діяльності на даному підприємстві, стан матеріально-технічної бази та обладнання, невикористані резерви тощо.

- Теоретичне обґрунтування. Усі запропоновані заходи демонструють високий ступінь ефективності. Їх реалізація не потребує великих інвестицій або складних організаційних процесів, що дозволяє реалізувати ці проекти власними силами в найкоротші терміни.

Особливо слід відзначити, що реалізація запропонованих заходів має значний вплив на прибутковість підприємства.

Реалізувавши вищезазначені проекти з придбання обладнання, ТОВ «Б.Р.С.» зможе вийти на абсолютно новий рівень ділової активності. Станція дозволить компанії

- ТГК-14 зможе брати участь у контрактах/тендерах на капітальний ремонт високовольтних електродвигунів потужністю 250-500 кВт/750 об/хв, які будуть виконуватися на ТЕЦ-1;

- Участь у контрактах/тендерах на капітальний ремонт високовольтних електродвигунів потужністю від 250 до 500 кВт/750 об/хв, які будуть виконуватися ТГК-14; ТЕЦ-2;

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Реалізація проекту дозволить компанії підвищити рівень ділової активності, поліпшити фінансовий стан і підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності.

Результати дослідження показують, що бізнес з виробництва та продажу тротуарної плитки є прибутковим і перспективним.

Однією з основних умов функціонування цього бізнесу є відтік споживачів від інших споживачів у секторі будівельних матеріалів, що пов'язано з об'єктивними економічними та фінансовими подіями.

Тому дані заходи відповідають основним цілям дипломного проекту і можуть мати значний вплив на прибуток компанії.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про колективні договори і угоди. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Про охорону праці. Закон України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
4. Положення про навчання з питань охорони праці. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>
5. Перелік робіт з підвищеною небезпекою та шкідливих умов. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0232-05#Text>
6. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2022. 328 с.
7. Бедринець М.Д. Довгань Л.П. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2021. 292 с.
8. Безрутченко С.М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2022. 272 с.
9. Беленкова, О. Ю. Оперативний контролінг як засіб підвищення ефективності будівництва (Doctoral dissertation, Ліра-К), 2019.
10. Бондар М.І., Левицька С.О., Осадча О.О., Остап'юк Н.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2016. 422 с.
11. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К. : Кондор, 2016. 378с.
12. Бунда О.М., Перова О.М. Методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства. Економіка на управління підприємствами. Серія «Економічні науки». К., 2015. № 2(85). С. 99 - 107.
13. Васьківська К.В., Сич О.А Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2020. 236 с.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Листм
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

14. Венгер В.В. Фінанси: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2022. 432 с.
15. Власюк Н. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства на основі показників ліквідності. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». Випуск 9. 2020. С. 357-362.
16. Волощук Н. Формування комплексного фінансового аналізу та діагностики діяльності підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2020. Випуск 1(49). Т. 2. С. 242-248.
17. Воронко О.С. Економічний аналіз. 3-тє видання, виправлене та доповнене : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2023. 280 с.
18. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Центр навчальної літератури, 2020. 307 с.
19. Гойко, А. Ф., Сорокіна, Л. В., Гриценко, О. С., Цифра, Т. Ю., & Шевчук, К. І. Економіка будівництва: методичні вказівки до виконання лабораторної роботи, 2023.
20. Дема Д.І., Дорохова Л.М. Фінансовий менеджмент : підручник. Житомир, 2021. 320 с.
21. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. Агросвіт. К., 2015. № 10. С. 90 - 97.
22. Дем'яненко М. Ф. Ясіновська Я. І. Оцінка фінансового стану підприємств регіону. Регіональна економіка, 2016. № 42. С. 188 - 195.
23. Державна служба статистики України. ПКП www.ukrstat.gov.ua/
24. Дмитрієв І.А. Шевченко І.Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник. Х.: ХНАДУ, 2021. 292 с.
25. Дьомін, М. М., Ісаєв, О. П., Погорельцев, В. М., & Чередніченко, П. П. Спеціалізованій вченій раді Д 26.056. 09–15 років, 2013.
26. Загородній А.Г., Кіндрацька Г.І., Кулиняк Ю.І. Аналіз господарської діяльності : підручник . Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. 320 с.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

27. Загуцький У.Р., Цимбалюк В.М., Шевченко С.Г. Планування і діагностика діяльності підприємств : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 320 с.
28. Захарченко П.В., Гриценко М.П. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Мелітопіль: Тіпографія міської ради, 2021. 226 с.
29. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 256 с.
30. Кіндрацька Г.І. Загородній А.Г. Кулиняк Ю.І. Аналіз господарської діяльності: підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2022. 320 с.
31. Костирко Л.А. Діагностика фінансово-економічної стійкості підприємства: монографія, 2-ге вид., перероб. і доп. Х.: Фактор, 2014. 336 с.
32. Косянчук Т.Ф., Лук'янова В.В., Майоророва Н.І. Економічна діагностика : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2022. 452 с.
33. Кремень О.І. Кремень В.М. Фінанси: навчальний посібник для студентів ВНЗ. К. : Центр учбової літератури, 2022. 416 с.
34. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2022. 262 с.
35. Малійова, О. В. Становлення київської архітектурної школи кафедри АПЩБС при КНУБА, 2014.
36. Муляр М.Ю. Економічна суть фінансової стабільності та стійкості підприємства. Подільський науковий вісник. 2022. № 2 (10). С. 30 - 34.
37. Мних Є.В. Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.
38. Непочатенко О.О. Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник для студентів ВНЗ. К. : Центр учбової літератури, 2022. 504 с.
39. Оспіщев В.І. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг : зб. наук. праць. / ред. кол.: О.І. Черевко (відпов. ред.) та ін. Харків :

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Вид-во Харківського ДУ харчування та торгівлі. 2016. Вип. 2(10). 694. С. 218-223.

40. Островська Г. Фінансовий менеджмент : підручник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. 512 с.

41. Отенко І.П. Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

42. Пазинич В.І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 408 с.

43. Партин Г.О. Загородній А.Г., Ясінська А.І. Управлінський облік: практикум. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 364 с.

44. Петрович Й.М. Прокопишин-Рашкевич Л.М. Економіка та фінанси підприємства: підручник. Львів. : Магнолія, 2020. 406 с.

45. Приймук О., Філюк Ю. Методичні підходи щодо діагностики фінансового стану підприємства. Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». 2016. Вип. 36. С. 231 - 240.

46. Русавська А.В., Гладков І.В. Дослідження факторів, що визначають фінансову стійкість підприємства. 2015. № 42. С. 117 - 125.

47. Русіна Ю.О., Полозук Ю.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. International scientific journal, 2015. № 2. С. 91-94.

48. Савицька Г.В. Економічний аналіз: посібник. К., Центр учбової літератури, 2015. 654 с.

49. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз звітності : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 296 с.

50. Тігова Т.М. Аналіз фінансової звітності : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 268 с.

51. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник 7-ме вид. допов. і перероб. К.: Алерта, 2016. 928 с.

52. Ткаченко І.П. Фінансовий аналіз. Кам'янське, ДДТУ, 2022 р. 223 с.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

53. Черниш С.С. Економічний аналіз : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2022. 256 с.
54. Фінансовий аналіз: навчальний. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 368 с.
55. Фінансовий аналіз. Практикум: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2014. 474 с.
56. Фінансовий менеджмент. Практикум : навч. Посібник. К. : КНЕУ, 2015. 335 с.
57. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 488 с.
58. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ: центр навчальної літератури, 2022. 496 с.
59. Школьник І.О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2022. 368 с.
60. Шубіна С.В. Мірошник О.Ю., Швадченко В.О. Фінансовий аналіз: практикум : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2022. 296 с.
61. Янух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Гроші, фінанси і кредит. Серія: Економіка та управління. 2021. С. 173 - 180.
62. Яренко Л.А., Пістун І.П. Охорона праці. Навчальний посібник з практикумом. К. : Каравелла, 2022. 540 с.
63. Hayes A. Blockchain Facts: What Is It, How It Works, and How It Can Be Used Investopedia. 2022. URL: [https://www.investopedia.com/terms/b/blockchain.asp#:~:text=By%20spreading%20its%20operations%20across,the%20processing%20and%20tr](https://www.investopedia.com/terms/b/blockchain.asp#:~:text=By%20spreading%20its%20operations%20across,the%20processing%20and%20transactions%20fees.)
64. Javaid M., Haleem A., Singh R. P., Suman R., Khan S. A review of Blockchain Technology applications for financial services. BenchCouncil Transactions on Benchmarks, Standards and Evaluations. 2022. URL: <https://tinyurl.com/27fhdzyy>.

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

65. Keatinge T. Virtual currencies and terrorist financing: assessing the risks and evaluating responses. Policy Department for Citizens' Rights and 44 Constitutional Affairs. Brussels, 2018. URL: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>.

66. Malcolm A. Blockchain Principles: Understanding Blockchain Technology.2021. URL: <https://www.businesstechweekly.com/finance-and-accounting/fintech/blockchain-principles/>.

67. Melendez S. Why You Could Soon Be Voting In A Blockchain-Powered Election. - URL: <https://www.fastcompany.com/40547127/voting-blockchain-startupdemo-turns-controversial-in-sierra-leone>.

68. Meylan P. A. Blockchains Will Change the Way the World Votes. URL: <https://www.csis.org/analysis/blockchains-will-change-way-world-votes>.

69. Raman S. Top 10 Countries For Blockchain & Crypto Startups.2020.URL:<https://www.linkedin.com/pulse/top-10-countries-blockchain-crypto-startups-dr-sanjeev-raman>.

70. Ramazanov, S., Babenko, V., Honcharenko, O. Information technologies for the industrial management of objects in an innovative economy under conditions of instability and development of Industry 4.0. Advanced Trends in ICT for Innovative Business Management (1st ed.). CRC Press, 2021. Ch. 10, 24 p.

71. Rosencrance L. Compare NFTs vs. cryptocurrency vs. digital currency. 2021.URL: [https://www.techtarget.com/whatis/feature/Compare-NFT s-vs-cryptocurrency- vs-digital-currency](https://www.techtarget.com/whatis/feature/Compare-NFT-s-vs-cryptocurrency-vs-digital-currency).

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс ТОВ «Б.Р.С» за 2022 рік

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
Залишкова вартість	010	0.15	0.15
Первісна вартість	011	0.15	0.15
Незавершене будівництво	020	2.85	2.85
Основні засоби:			
Залишкова вартість	030	130.56	147.58
Первісна вартість	031	261.80	270.07
Знос	032	132.14	122.48
Усього за розділом I	080	133.56	150.59
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	12.30	13.93
незавершене виробництво	120	0.60	0.91
готова продукція	130	0.32	0.66
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	10.05	14.39
з бюджетом	170	0.03	2.21
із внутрішніх розрахунків	200	0.49	3.06
в національній валюті	230	19.15	20.92
в іноземній валюті	240	5.79	4.47
Інші оборотні активи	250		
Усього за розділом II	260	48.73	60.55
Баланс	280	182.29	211.14

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА	Лист
						здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	114.68	114.68
Інший додатковий капітал	330	6.19	11.04
Резервний капітал	340	2.10	2.10
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	27.36	44.03
Усього за розділом I	380	150.33	171.85
II. Забезпечення таких витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400		
Інші забезпечення	410		
Цільове фінансування	420		
Усього за розділом II	430		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450		
Відстрочені податкові зобов'язання	460		
Інші довгострокові зобов'язання	470		
Усього за розділом III.	480		
IV. Поточні зобов'язання			
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	13.37	16.48
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540		
з бюджетом	550	4.18	5.49
з позабюджетних платежів	560		
зі страхування	570	0.5	0.62
з оплати праці	580	1.19	1.55
з учасниками	590		0.02
із внутрішніх розрахунків	600	12.44	14.92
Інші поточні зобов'язання	610	0.28	0.21
Усього за розділом IV	620	31.96	39.29
У. Доходи майбутніх періодів	630		
Баланс	640	182.29	211.14

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Звіт про фінансові результати ТОВ «Б.Р.С» за 2022 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	205.49	381.74
Податок на додану вартість	015	33.64	56.83
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	171.85	324.91
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт послуг)	040	148.93	307.39
Валовий: Прибуток	050	22.92	17.52
збиток	055		
Інші операційні доходи	060	4.31	1.40
Фінансові результати від операційної діяльності:	100	27.23	18.92
збиток	105		
Доход від участі в капіталі	110		
Інші фінансові доходи	120		
Інші доходи	130	0.89	6.57
Фінансові витрати	140	5.89	13.21
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування прибуток	170	22.23	12.28
збиток	175		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	5.56	3.07
Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток	190	16.67	9.21
збиток	195		
Податки з надзвичайного прибутку	210		
Чистий: прибуток	220	16.67	9.21
збиток	225		

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Листм
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Баланс ТОВ «Б.Р.С» за 2023 рік

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
Залишкова вартість	010	0.15	0.15
Первісна вартість	011	0.15	0.15
Накопичена амортизація	012		
Незавершене будівництво	020	2.85	2.85
Основні засоби:			
Залишкова вартість	030	147.58	141.22
Первісна вартість	031	270.07	270.07
Знос	032	122.48	128.85
Усього за розділом I	080	150.59	144.22
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	13.93	16.83
Поточні біологічні активи	110		
незавершене виробництво	120	0.91	1.04
готова продукція	130	0.66	0.92
Товари	140		
Векселі одержані	150		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	14.39	20.37
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	2.21	0.08
за виданими авансами	180		
з нарахованих доходів	190		
із внутрішніх розрахунків	200	3.06	3.53
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	20.92	41.95
в іноземній валюті	240	4.47	6.10
Інші оборотні активи	250		
Усього за розділом II	260	60.55	90.82
III. Витрати майбутніх періодів	270		
Баланс	280	211.14	235.04

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Продовження додатку В

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	114.68	114.68
Пайовий капітал	310		
Додатковий вкладений капітал	320		
Інший додатковий капітал	330	11.04	26.04
Резервний капітал	340	2.10	2.10
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	44.03	62.55
Усього за розділом I	380	171.85	205.37
II. Забезпечення таких витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400		
Інші забезпечення	410		
Цільове фінансування	420		
Усього за розділом II	430		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450		
Відстрочені податкові зобов'язання	460		
Інші довгострокові зобов'язання	470		
Усього за розділом III.	480		
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	16.48	12.03
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540		
з бюджетом	550	5.49	6.42
з позабюджетних платежів	560		
зі страхування	570	0.62	0.73
з оплати праці	580	1.55	0.96
із внутрішніх розрахунків	600	14.92	9.40
Інші поточні зобов'язання	610	0.21	0.13
Усього за розділом IV	620	39.29	29.67
Баланс	640	211.14	235.04

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		

Звіт про фінансові результати ТОВ «Б.Р.С» за 2023 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	97.55	205.49
Податок на додану вартість	015	18.01	33.64
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції	035	78.54	171.85
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	76.07	148.93
Валовий: Прибуток	050	2.47	22.92
збиток	055		
Інші операційні доходи	060	109.12	4.31
Витрати на збут	080	3.52	
Інші операційні витрати	090	7.06	
Фінансові результати від операційної діяльності:	100	101.01	27.23
збиток	105		
Інші доходи	130		0.89
Фінансові витрати	140	76.32	5.89
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування прибуток	170	24.69	22.23
збиток	175		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	6.17	5.56
Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток	190	18.52	16.67
збиток	195		
Чистий: прибуток	220	18.52	16.67
збиток	225		

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Листм
Зам.	Кільк.	Листм	№ док.	Підпис	Дата		

Показники забезпеченості запасів та витрат за джерелами їх освіти [2, с. 208]

Показник забезпеченості запасів та витрат	Визначення показника	Формула визначення показника
Надлишок (+) або недолік (-) власних оборотних коштів (ФС)	Визначається як різниця між наявністю власних оборотних коштів та величиною запасів та витрат	$ФС = СОС - З$
Надлишок (+) або недолік (-) власних та довгострокових позикових джерел формування запасів та витрат (ФД)	Визначається як різниця між наявністю власних та довгострокових позикових джерел та величиною запасів	$ФД = (СОС + ДП) - З$
Надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел для формування запасів та витрат (ФО)	Визначається як різниця між загальною величиною основних джерел та величиною запасів	$ФО = (СОС + ДП + с.1510) - З$

Типи фінансових ситуацій [10, с. 41]

Тип фінансової стійкості	Умови	Трикомпонентний показник
Абсолютна фінансова стійкість	відповідає наступним умовам: $ФС > 0$; $ФД > 0$; $ФО > 0$	$З = (1; 1; 1)$
Нормальна фінансова стійкість	гарантує платоспроможність підприємства: $ФС < 0$; $ФД > 0$; $ФО > 0$	$З = (0; 1; 1)$
Нестійкий фінансовий стан, пов'язаний із порушенням платоспроможності підприємства	При цьому типі фінансової ситуації зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів: $ФС < 0$; $ФД < 0$; $ФО > 0$	$З = (0; 0; 1)$
Кризовий фінансовий стан, за якого підприємство повністю залежить від позикових джерел фінансування	Власного капіталу, довго- та короткострокових кредитів та позик не вистачає для фінансування матеріально- виробничих запасів. Поповнення запасів здійснюється за рахунок коштів, що утворюються внаслідок погашення кредиторської заборгованості: $ФС < 0$; $ФД < 0$; $ФО < 0$	$З = (0; 0; 0)$

Вихідні показники економіко-математичної моделі

Показники	2020	2021	2022	2023
Інвестиційна конкуренція між видами економічної діяльності в Україні	0,271	0,281	0,283	0,342
Обсяги реалізованої продукції, млн. грн.	96725	120420	145791	171126

Горизонтальний і вертикальний аналіз балансу ТОВ «Б.Р.С.» за 2020-2023 рр. (джерело: складено автором на підставі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства)

Показники, тис. грн.	2020	2023	Горизонтальний		Вертикальний	
			Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7
АКТИВИ						
I. Необоротні активи	142,32	144,22	1,9	1,34	78,50	61,36
II. Оборотні активи	38,99	90,82	51,83	132,93	21,50	38,64
Баланс	181,31	235,04	53,73	29,63	100	100
ПАСИВИ						
I. Власний капітал	143,2	205,37	62,17	43,41	78,98	87,38
II. Поточні зобов'язання	38,11	29,67	-8,44	-22,15	21,02	12,62
Баланс	181,31	235,04	53,73	29,63	100	100

						КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр»	Лист
Зам.	Кільк.	Лист	№ док.	Підпис	Дата		